

Opgave duurzaamheid in beeld

Bouwstenen voor Programma
Duurzaamheid 2026 - 2030

Voor besluitvorming in de raad van
20 maart 2025

Sturen op
duurzaamheid

Voorwoord

Geachte raadsleden,

Welkom bij onze gezamenlijke reis naar een duurzaam Huizen!

Huizen is een fijne plek om te wonen, te werken en te recreëren. Dit willen we graag zo houden, als perspectief voor onszelf en voor de generaties na ons. Tegelijkertijd leven we in een tijd van grote veranderingen en uitdagingen. De biodiversiteit staat onder druk, het energiesysteem verandert ingrijpend en de gevolgen van klimaatverandering merken we steeds vaker en steeds heviger.

Nederland heeft ambitieuze duurzaamheidsdoelen voor 2050: een klimaatneutraal en aardgasvrij energiesysteem, een circulaire economie, herstel van de biodiversiteit en een gebouwde omgeving die bestand is tegen de veranderingen van het klimaat.

Die doelen zijn van ons allemaal. Huizen staat de komende decennia voor de uitdagende taak om woonwijken en werklocaties een opknappbeurt te geven en klaar te maken voor de toekomst. Dit biedt allerlei mogelijkheden om een groenere, klimaatbestendige en gezondere leefomgeving te creëren, en om grote slagen te maken in de energietransitie. En wel op zo'n manier, dat iedereen in Huizen hieraan mee kan doen en voordeel heeft van de verandering.

Duurzaamheid is daarmee een unieke kans voor ontwikkeling op allerlei terreinen. Duurzame keuzes

verkleinen niet alleen onze ecologische voetafdruk, maar dragen ook bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, een gezonde economische groei en een gemeenschap waarin iedereen zich betrokken voelt. Daarmee raakt duurzaamheid aan vrijwel alle opgaven waar de gemeente en inwoners met elkaar voor staan.

Sturen op duurzaamheid gaat niet vanzelf. Duurzaamheid daadwerkelijk centraal stellen in beleid en projecten betekent, ook voor de gemeentelijke organisatie, een andere manier van denken en doen. Het is daarbij cruciaal dat uw raad het perspectief vaststelt, de werkwijze onderschrijft, de randvoorwaarden (middelen, capaciteit) creëert en uiteraard duurzaamheid meeweegt in uw besluiten. Deze notitie bevat hiervoor de aanzet en de richting, als voorbereiding op een in oktober 2025 door u vast te stellen Programma Duurzaamheid 2026-2030.

Er is één zekerheid. Een duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die bewoners, maatschappelijke partners en bedrijven samen met de gemeente doormaken. Deze notitie is daarom ook een uitnodiging aan iedereen in Huizen die wil bijdragen om de ingeslagen weg naar een duurzaam Huizen te bewandelen. Sturen op duurzaamheid doen we samen.

Stuurt u mee?

Bert Rebel,

Wethouder Duurzaamheid

Inhoud

Voorwoord	2		
1. Inleiding	4		
1.1 Waarom deze notitie?	5		
1.2 In stappen naar een vastgesteld Programma Duurzaamheid	6		
1.3 Lessen uit het Milieuprogramma 2021-2025	7		
1.4 Leeswijzer	7		
2. Opgave Duurzaamheid	9		
2.1 Context	10		
2.2 Het begrip duurzaamheid in deze notitie	10		
2.3 Het speelveld en de rollen van de gemeente	12		
2.4 Doelen en ambitie 2050	14		
2.5 Baten en kosten van duurzaamheid	17		
3. Stand van Zaken	18		
3.1 Terugblik	19		
3.2 Duurzaamheid in beleid en organisatie	21		
3.3 Energietransitie	22		
3.4 Circulaire transitie	23		
3.5 Klimaatadaptatie en biodiversiteit	24		
3.6 Duurzame mobiliteit	25		
4. Uitgangspunten voor het Programma Duurzaamheid	26		
4.1 Opgavegericht werken	27		
4.2 Samenwerking, participatie en communicatie	28		
4.3 Voorbeeldrol gemeente	30		
4.4 Kaders en randvoorwaarden	31		
5. Beleid en organisatie gemeente	33		
5.1 Toelichting op dit hoofdstuk	34		
5.2 Bouwstenen programma	34		
6. Energietransitie			38
6.1 Landelijk beleid en doelstellingen			39
6.2 Visie Huizen op de transitie			39
6.3 Bouwstenen programma			40
6.4 Restopgave 2030-2050			42
7. Circulaire transitie			43
7.1 Landelijk beleid en doelstellingen			44
7.2 Visie Huizen op de transitie			44
7.3 Bouwstenen programma			45
7.4 Restopgave 2030-2050			46
8. Klimaatadaptatie en biodiversiteit			47
8.1 Landelijk beleid en doelstellingen			48
8.2 Visie Huizen op de transitie			48
8.3 Bouwstenen programma			48
8.4 Restopgave 2030-2050			51
9. Duurzame mobiliteit			53
9.1 Landelijk beleid en doelstellingen			54
9.2 Visie Huizen op de transitie			54
9.3 Bouwstenen programma			55
9.4 Restopgave 2030-2050			56
10. Opbrengst en doorkijk			58
10.1 Opbrengst van deze notitie			59
10.2 Financiële doorkijk naar Programma Duurzaamheid			59
BIJLAGEN			61
Bijlage 1: Opgavegericht werken aan duurzaamheid			62
Bijlage 2: Wetgeving en beleid transitie duurzaamheid			64
Bijlage 3: Begrippen			66

1.

pagina 4

Inleiding

1.1 Waarom deze notitie?

Eind 2023 besloot het college om een Programma Duurzaamheid 2026-2030 te ontwikkelen. Deze wens komt voort uit landelijke beleidskaders en de duurzaamheidsambitie in het Collegeakkoord 2022-2026:

- “Klimaatverandering stelt ons voor een van de grootste uitdagingen van onze tijd. In steden en dorpen lopen temperaturen verder op en zien we steeds vaker wateroverlast door extreme regenval. Verduurzaming, het vormgeven van de energietransitie en klimaatadaptatie vragen de komende jaren dan ook nadrukkelijk aandacht. Ook is de verdere doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie van groot belang, mede omdat de (grote) opgaven en ambities vragen om domeinoverstijgend denken en integraal werken.”
- “Er wordt beleid, een programmatische aanpak en een uitvoeringbeleid opgesteld op het gebied van hittestress, wateroverlast, droogte, biodiversiteit en een gezonde fysieke leefomgeving.”
- “Deze raadsperiode wordt beleid gemaakt op het gebied van de circulaire economie en de wijze waarop Huizen daaraan kan bijdragen.”

Wat in deze notitie onder duurzaamheid wordt verstaan, wordt in hoofdstuk 2 uitgelegd. Duurzaamheid is hoe dan ook een breed begrip, en voor gemeenten niet nieuw. Sinds de jaren '90 staan diverse thema's die aan duurzaamheid zijn verbonden op de gemeentelijke agenda.

Duurzaamheid is op verschillende plekken onderdeel van gemeentelijke beleidsprocessen en werkzaamheden, zoals bouwen, wonen, beheer van de openbare ruimte en inkoop. De mate waarin duurzame aspecten op deze terreinen worden meegewogen varieert. Ook zijn er nieuwe en op zichzelf staande uitdagingen, zoals de energietransitie en klimaatadaptatie.

In een ideale situatie wordt duurzaamheid overal en altijd vanzelfsprekend meegenomen in het handelen van de gemeente, inwoners en bedrijven. Zolang dit niet het geval is, is een Programma Duurzaamheid 2026-2030 (in het vervolg: Programma Duurzaamheid of programma) een waardevol beleidsinstrument. Met het Programma Duurzaamheid beschikt de gemeente eind 2025 over één samenhangend programma met de opgave duurzaamheid tussen 2026 en 2030 als focus. Dit programma heeft verschillende functies:

1. Gestructureerde aanpak

Het Programma Duurzaamheid biedt een gestructureerde aanpak om duurzaamheidsdoelen voor 2030 te formuleren en te realiseren. Dit helpt bij het coördineren van inspanningen en middelen.

2. Doelstellingen en meetbaarheid

Het programma bevat specifieke doelen. Zo kan de voortgang worden gemeten. Dit draagt bij aan transparantie en betrokkenheid en helpt bij het verantwoorden van middelen en resultaten.

3. Samenwerking en integraliteit

Het programma bevordert samenwerking tussen afdelingen in de gemeente, en de samenwerking tussen gemeente en maatschappelijke partners. Zo bevordert het programma integraliteit, zowel naar buiten als naar binnen.

4. Bewustwording en betrokkenheid

Het programma kan als kapstok dienen voor campagnes en initiatieven die bewustzijn creëren bij inwoners en bedrijven.

5. Subsidies

Het beschikken over een programma is vaak voorwaardelijk voor het kunnen aanvragen van subsidies.

1.2 In stappen naar een vastgesteld Programma Duurzaamheid

De route naar het Programma Duurzaamheid kent een aantal stappen:

- In 2023 is in opdracht van de gemeente de rapportage Integraal Duurzaamheidsprogramma Huizen door bureau Over Morgen

opgesteld. Dit rapport bevat een menukaart van projecten, vertaald naar uitvoeringscapaciteit.

- Op basis van dit rapport besloot het college eind 2023 de (vaste en tijdelijke) formatie voor duurzaamheid met ca. 7 fte (naar ruim 10 fte) te versterken met budget uit de Rijksuitkering Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). Bij dit besluit is vastgesteld dat met deze uitbreiding circa de helft van de door Over Morgen geadviseerde capaciteit (21,6 fte) gefaciliteerd wordt. De raad is eind 2023 over dit besluit geïnformeerd.
- Deze notitie Sturen op Duurzaamheid brengt de opgave duurzaamheid in beeld en vormt de strategische basis voor het Programma Duurzaamheid 2026-2030. De notitie bevat de richting om opgavegericht te werken aan duurzaamheid, met als uitgangspunt dat een integrale afweging met betrekking tot (het tempo van en de middelen voor) duurzaamheid ten opzichte van andere opgaven mogelijk blijft. De notitie wordt voor vaststelling behandeld in de raad van 20 maart 2025.
- Het concept van het Programma Duurzaamheid wordt in het voorjaar van 2025 ontwikkeld en zal als bijlage onderdeel uitmaken van de Voorjaarsnota 2025. Op basis van dit concept wordt de raad gevraagd een afweging te maken voor het beschikbaar stellen van middelen voor het programma.
- Het Programma Duurzaamheid krijgt vervolgens een plek in de begroting van 2026, binnen het begrotingsprogramma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling. De raad besluit over het programma bij de begrotingsraad op 30 oktober 2025.

Op regelmatige basis vindt afstemming plaats met stakeholders (zoals de Alliantie en energiecoöperatie HuizenDuurzaam) over de inhoud

van het programma. Inwoners kunnen ook meedenken over het programma. Hiervoor wordt via het inwonerspanel een enquête uitgezet. De uitkomsten worden verwerkt in het programma.

1.3 Lessen uit het Milieuprogramma 2021-2025

Het Programma Duurzaamheid volgt het Milieuprogramma 2021-2025 op. Dit huidige Milieuprogramma is een mix van een beleidsprogramma en een uitvoeringsprogramma. Een belangrijke functie van het Milieuprogramma is het van jaar tot jaar borgen van budget voor de activiteiten uit het programma. Dit gebeurt aan de hand van jaarlijkse rapportages aan de raad, met een verslag over het voorgaande jaar en een activiteitenplan voor het komende jaar. Deze manier van werken stamt uit de tijd dat het verplicht was om als gemeente een milieubeleidsplan, een milieujaarplan en een milieujaarverslag op te stellen. Die verplichting geldt al enige tijd niet meer, met uitzondering van de rapportageplicht voor VTH-taken (vergunningen, toezicht en handhaving).

Bij de overgang van het Milieuprogramma 2021-2025 naar het Programma Duurzaamheid wijzigt een aantal aspecten:

- De scope wijzigt. Milieutaken (geluidhinder, externe veiligheid, bodembeheer, luchtkwaliteit) zijn op dit moment onderdeel van het Milieuprogramma. Deze taken zijn steeds meer routinematig geworden, waardoor een programmatische benadering niet langer nodig is. Deze taken zijn daarom geen onderdeel van het Programma Duurzaamheid.
- Naast milieutaken kent het Milieuprogramma een sterke focus op de energietransitie. Aan het Programma Duurzaamheid worden ook de andere transities duurzaamheid toegevoegd.

- Het Milieuprogramma bevat geen concreet afwegingskader voor allerlei gemeentelijke beleidsprocessen. Het Programma Duurzaamheid zal dit afwegingskader gaan opleveren.
- Het Milieuprogramma legt het eindpunt (2050) van het duurzaamheidsbeleid weliswaar vast, maar bevat geen doelen die aan het eind van de huidige programmaperiode (2025) bereik moeten zijn. Het Programma Duurzaamheid zal doelen voor 2030 bevatten, met 2050 als horizon. De doelen (zo veel mogelijk SMART) worden vastgesteld voor een periode van 5 jaar. Financiële middelen worden daarom voor de volledige 5 jaar beschikbaar gesteld en over deze periode verdeeld, in plaats van jaarlijks. Het jaarlijkse tussentijdse verslag aan de raad blijft bestaan.

1.4 Leeswijzer

Deze notitie is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft de opgave duurzaamheid in de (inter)nationale context, definieert het begrip duurzaamheid en gaat in op de gemeentelijke rollen en doelstellingen.
- Hoofdstuk 3 is een analyse van de huidige stand van zaken. Het bevat een korte terugblik op het gevoerde duurzaamheidsbeleid in de afgelopen decennia en beschrijft waar Huizen staat te midden van de verschillende transities duurzaamheid.
- Hoofdstuk 4 geeft de uitgangspunten weer voor het te ontwikkelen programma. Dit zijn zowel de belangrijkste veranderprincipes (opgavegericht werken, samenwerking, voorbeeldfunctie) als de kaders en randvoorwaarden waarmee rekening moet worden gehouden.

- Hoofdstukken 5 t/m 9 bevatten de bouwstenen voor het Programma Duurzaamheid. Hoofdstuk 5 gaat in op duurzaamheid in het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke organisatie. Dit levert bouwstenen op die betrekking hebben op alle transities. De hoofdstukken 6 t/m 9 bevatten de bouwstenen, uitgaande van de individuele transities: energietransitie (6), circulaire economie (7), klimaatadaptatie en biodiversiteit (8), en duurzame mobiliteit (9). Voor elke transitie is beschreven:
 - o Landelijk beleid en doelstellingen
 - o Visie Huizen op de transitie
 - o Bouwstenen programma: doel 2030, programmaonderdelen, financiële impact (kwalitatief)
 - o Restopgave 2030-2050
- Hoofdstuk 10 somt de opbrengst van deze notitie Sturen op Duurzaamheid op en bevat een korte doorkijk naar de ontwikkeling van het Programma Duurzaamheid. Daarin wordt vooral ingegaan op de financiële impact, die bij het concept van het programma (Voorjaarsnota 2025) kwantitatief wordt uitgewerkt.

2.

pagina 9

Opgave duurzaamheid

2.1 Context

De manier waarop grondstoffen en energie worden gebruikt om te voorzien in onze behoefte aan voedsel, producten en diensten heeft grote negatieve gevolgen voor het klimaat, de biodiversiteit, de leefomgeving en de gezondheid van mensen. De klimaatverandering is wereldwijd, ook in Nederland, steeds meer merkbaar. Extreme weersituaties volgen elkaar snel op: het ene moment hevige regenval, dan weer lange periodes van droogte en hitte. Het veranderende klimaat raakt niet alleen onze veiligheid, maar zet de biodiversiteit zwaar onder druk. Dit treft niet alleen natuurgebieden, maar ook de mens zelf. De natuur levert immers grondstoffen voor voedsel en medicijnen, en voorziet in schoon drinkwater.

Om een nieuw, houdbaar evenwicht tussen economie en ecologie te vinden zijn langdurige, wereldwijde inspanningen op allerlei terreinen nodig. In het Klimaatakkoord van Parijs is vastgelegd de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2°C, met een duidelijk zicht op 1,5 °C.

Dit doel is in Nederland vertaald in het Klimaatakkoord en de Klimaatwet. Daarnaast zijn er op nationaal en internationaal niveau afspraken voor een circulaire omgang met grondstoffen, het herstel van de biodiversiteit en het klimaatbestendig en gezond inrichten van de fysieke leefomgeving. Al deze opgaven, of transities, worden vaak samengevat onder de noemer duurzaamheid.

2.2 Het begrip duurzaamheid in deze notitie

Het begrip duurzaamheid kent meerdere definities. Een gangbare omschrijving komt uit het Brundtland-rapport (1987) van de Verenigde Naties. Hierin wordt duurzaamheid, of duurzame ontwikkeling, gedefinieerd als een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien, in gevaar te brengen.

Een andere benadering is de Triple Bottom Line, vooral gebruikt in het bedrijfsleven. Hierbij staan 3 P's voor de balans tussen People (mensen), Planet (planeet) en Profit (winst).

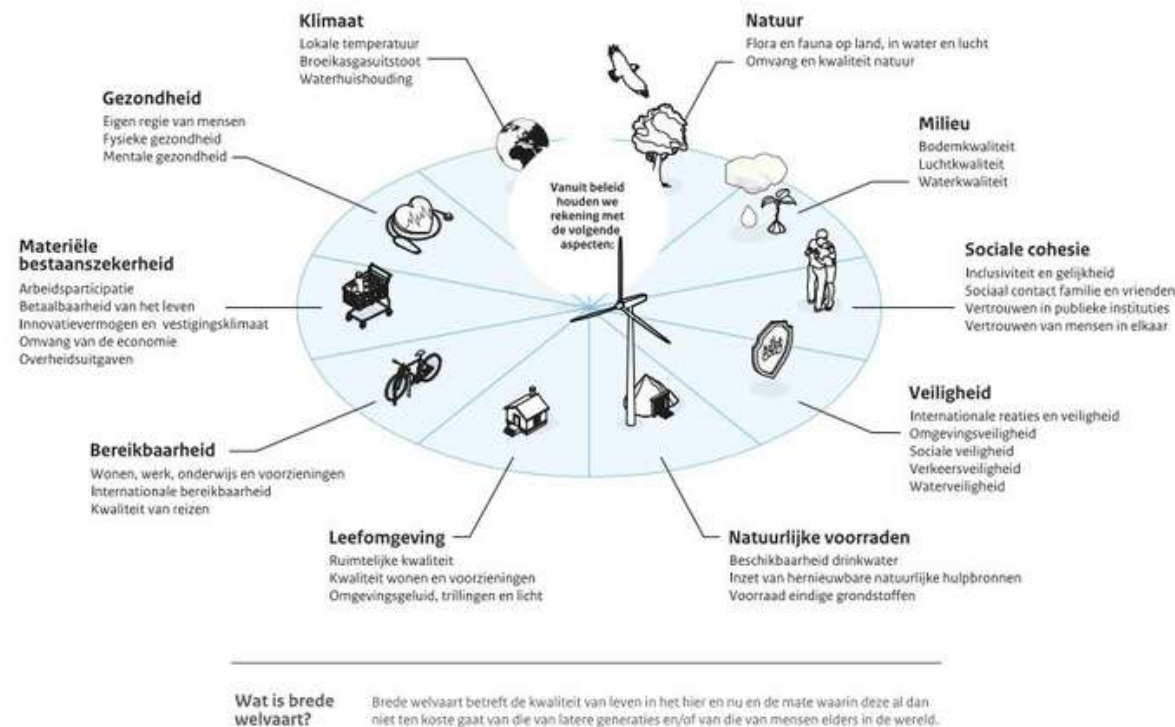
In 2015 stelde de Verenigde Naties de Agenda voor Duurzame Ontwikkeling vast. Duurzaamheid werd daarbij gekoppeld aan 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Social Development Goals, ofwel SDG's), gericht op het in 2030 beëindigen van armoede, het beschermen van natuurwaarden en het bevorderen van welvaart voor iedereen, met nadruk op sociale gelijkheid, economische groei en milieubescherming. Deze definitie is erg breed en voor een deel gericht op landen met een minder hoge ontwikkelingsstatus. Een deel van deze 17 SDG's is hierdoor minder bruikbaar als doelstelling voor lokaal beleid.

De laatste jaren tekenen de verschillende transities duurzaamheid in het gemeentelijk beleid zich steeds scherper af. Dit zijn de energietransitie, de circulaire economie, klimaatadaptatie, versterking van de biodiversiteit en duurzame mobiliteit. Daarbij wordt, uitgaande

van landelijke doelen, de horizon gesteld op 2050, met 2030 als belangrijk tussentijds moment. Meerdere gemeenten kiezen ervoor om een duurzaamheidsprogramma te ontwikkelen met deze transitie als domein. In deze notitie wordt hierbij aangesloten.

Sommige onderwerpen vallen daarmee buiten het domein van deze notitie en het Programma Duurzaamheid. Dit zijn bijvoorbeeld gezondheid, milieukwaliteit (bodembeheer, waterbeheer, luchtkwaliteitsbeleid) en leefomgevingskwaliteit, zoals de aanpak van zwerfafval. Dit neemt niet weg dat duurzaamheidsbeleid wel degelijk deze thema's als bereik heeft. Duurzaamheidsbeleid heeft effect op vrijwel alle aspecten van 'brede welvaart' (zie afbeelding hieronder).

Duurzaamheid kent zodoende meer samenhang tussen het fysieke en sociale domein dan misschien op het eerste gezicht wordt gedacht. Een goed voorbeeld is de energietransitie. De gevolgen hiervan worden zichtbaar in het fysieke domein, maar de route naar verandering is in de eerste plaats een complex maatschappelijk en sociaal vraagstuk. Voor de realisatie van collectieve warmtevoorzieningen spelen betaalbaarheid en het zorgen van vertrouwen een doorslaggevende rol. Betrokkenheid vanuit meerdere gemeentelijke domeinen bij de energietransitie is daarom noodzakelijk voor een succesvolle aanpak.

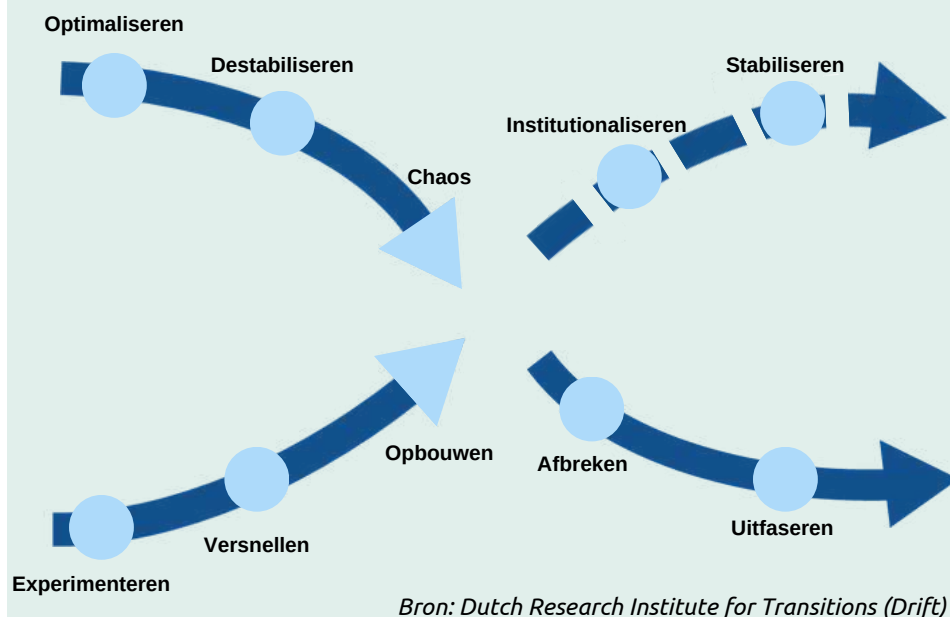
Bron: Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2023-2030

Duurzaamheid legt ook op een andere manier verbindingen tussen het sociale en fysieke domein. Wanneer meer groen in de wijk wordt gecombineerd met ontmoetingsplekken en voorzieningen die uitnodigen om te bewegen, worden doelen in zowel het fysieke als het sociale domein gediend. Het Programma Duurzaamheid legt daarom zoveel mogelijk verbindingen met andere programma's.

De transities naar duurzaamheid zijn, wanneer ze in samenhang worden bekeken, langjarige, complexe veranderingen.

Kenmerkende elementen van de transities naar duurzaamheid zijn:

- Het zijn stelselveranderingen, ofwel veranderingen die diep ingrijpen op bestaande systemen, structuren en praktijken van de samenleving, en ook uiteindelijk zorgen voor een veranderd systeem. Dit kan worden weergegeven met onderstaande X-curve: het bestaande systeem (van linksboven naar rechtsonder) maakt geleidelijk aan plaats voor een nieuw systeem (van linksonder naar rechtsboven).

- Binnen de transitie hebben meerdere partijen een rol, waarbij de overheid een voorbeeldfunctie heeft te vervullen en verantwoordelijk is voor de visievorming en regie op de samenwerking.
- Complexiteit en dynamiek: gedurende de transitie doen zich voortdurend ontwikkelingen voor op bijvoorbeeld technologisch, economisch en politiek-bestuurlijk vlak die van invloed zijn op de transitie. Dit vraagt om een flexibele en adaptieve vorm van sturing, ook wel opgavegericht werken genoemd.
- Lange tijdsduur: de transities kunnen 20 tot 50 jaar duren om zich volledig te voltrekken.
- De duurzaamheidsopgave beslaat meerdere domeinen en thema's in onderlinge samenhang. Veranderingen doen zich gelijktijdig voor binnen de industrie en de gebouwde omgeving, en gaan onder meer over het energiesysteem, mobiliteit, voedsel, grondstoffen, water en natuur.

2.3 Het speelveld en de rollen van de gemeente

Het Programma Duurzaamheid onderscheidt als transities dus de energietransitie, de circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit. Deze transities hebben impact op verschillende doelgroepen (inwoners, bedrijven, organisaties) en gemeentelijke taken, zoals bouwen, wonen, beheer van de openbare ruimte, beheer van maatschappelijk vastgoed en inkoop.

De combinatie van transities enerzijds en doelgroepen en gemeentelijke taken anderzijds bepaalt in grote lijnen het domein (speelveld) waarbinnen de gemeente invloed kan uitoefenen op de transities. Dit speelveld met mogelijke thema's voor het Programma Duurzaamheid is hieronder schematisch weergegeven.

Duurzame ontwikkeling Huizen

Doelgroep of taak gemeente	Transities
Samenwerking en communicatie	
Woningen en bewoners	
Beheer en inrichting van de openbare ruimte	
Bedrijven en werklocaties	
Beheer van maatschappelijk vastgoed	
Interne organisatie	

 Energietransitie	 Circulaire economie	 Klimaatadaptatie en biodiversiteit	 Duurzame mobiliteit
	• Participatie • Communicatie en voorlichting • Educatie		
• Energiebesparing • Woningisolatie • Collectieve warmte • Energieneutraal bouwen	• Afvalscheiding en afvalpreventie • Circulair bouwen	• Vergroenen van buurten • Natuurinclusief en biobased isoleren en bouwen	• Stimuleren fiets, ov, deelfervoer, elektrisch rijden
• Energie-infrastructuur • Solar caports	• Hergebruik van materialen • Afvalvoorzieningen • Toepassing circulaire materialen	• Maatregelen wateroverlast, droogte en hittestress • Groenblauwe structuren	• Laadinfrastructuur • Deelfervoer • Overstappunten/hubs
• Zonnepanelen bedrijfsdaken • Energiebesparing bedrijven • Collectieve warmte • Aanpak netcongestie	• Circulaire bedrijvigheid • Kringloop / circulair ambachtscentrum • Ruimtevrage opslag circulaire materialen	• Vergroenen en klimaatbestendig maken bedrijventerrein	• Laadinfrastructuur
• Energiebesparing en aardgasvrij gemeentelijk vastgoed	• Circulaire nieuwbouw en renovatie vastgoed • Afvalscheiding op scholen	• Natuurinclusieve nieuwbouw en renovatie • Biobased isoleren	• Voorzieningen voetgangers, fiets, deelfervoer en laadinfrastructuur
• Energiebesparing	• Circulair inkopen openbare ruimte en facilitaire zaken	• Betrekken medewerkers bij natuur en groen	• Elektrisch vervoer gemeentelijk wagenpark • Stimuleren fiets en ov medewerkers

De rol van de gemeente binnen dit speelveld is veelzijdig. De gemeente is sowieso verantwoordelijk voor de visie en de regie op de samenwerking, de wijze van participatie en de overheidscommunicatie op lokaal niveau. Aanvullend kan de gemeente transitie versnellen door maatregelen te faciliteren, stimuleren, voorfinancieren, subsidiëren, of regulerend te handelen. Ook andere rollen zijn denkbaar. In alle gevallen heeft de gemeente een voorbeeldfunctie.

De rol varieert per transitie. Voor de warmtetransitie is expliciet vastgelegd dat de gemeente regie voert, waarbij wetgeving momenteel volop in ontwikkeling is. Voor thema's als klimaatadaptatie en biodiversiteit volgt de gemeentelijke rol meer uit de wettelijke zorgplicht, provinciaal beleid en de verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte.

De fase waarin een transitie zich bevindt, is eveneens van invloed op de rol. In de beginfase van een transitie gaat het meestal om het goede voorbeeld geven, het creëren van bewustwording en het ondersteunen van koplopers. Later in de transitie faciliteert de gemeente grotere groepen bij de uitvoering. Aan het eind van de transitie kan het nodig zijn dat de gemeente de regels handhaaft om de achterblijvers over de streep te trekken. Het is belangrijk om goed naar de lokale situatie en netwerken te kijken. Als er veel samenwerking is, kan de gemeente een meer ondersteunende rol spelen. Als die samenwerking ontbreekt, zal de gemeente meer sturing moeten geven.

2.4 Doelen en ambitie 2050

Het doel Huizen Klimaatneutraal in 2050 werd als streven in 2015 door de raad vastgesteld. Dit doel is overgenomen in het in 2020 vastgestelde Milieuprogramma 2021-2025. Hierin staan ook de streefdoelen voor 2050 voor de andere transities. In de Omgevingsvisie zijn deze doelen herbevestigd. De duurzaamheidsdoelen voor Huizen in 2050 komen hiermee overeen met de Europese en nationale doelen. Hieronder zijn de doelen op een rij gezet.

	Transitie	Doel
	Energietransitie	Klimaatneutraal en aardgasvrij in 2050. De uitstoot en de opname van broeikasgassen (vooral CO ₂) is in evenwicht. Gebouwen worden verwarmd met duurzame warmtebronnen. De benodigde duurzame warmte en elektriciteit wordt zoveel mogelijk in Huizen opgewekt, maar als dit niet kan met behulp van bronnen buiten de gemeente.
	Circulaire economie	Een circulaire economie in 2050. Grondstoffen worden zoveel mogelijk hergebruikt of gerecycled in gesloten kringloopprocessen. Producten zijn ontworpen met het oog op duurzaamheid, wat betekent dat ze langer meegaan, demontabel zijn, eenvoudig te repareren zijn en aan het einde van de gebruiksduur kunnen worden omgevormd tot nieuwe grondstoffen.

	Transitie	Doel
	Klimaat-adaptatie en biodiversiteit	Een klimaatbestendige en soortenrijke leefomgeving in 2050. Gebouwen en de openbare ruimte zijn bestand tegen extreme weeromstandigheden, zoals hevige neerslag, langdurige droogte en hitte. Leefgebieden van planten en dieren zijn hersteld en worden beschermd. Het ecosysteem in Huizen, zowel in als buiten het gebouwde gebied, maakt onderdeel uit van een ecologisch netwerk dat ervoor zorgt dat dieren en planten zich kunnen verplaatsen en zich kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden.
	Duurzame mobiliteit	Mobiliteit is klimaatneutraal in 2050. De negatieve impact op het milieu, de luchtkwaliteit en de gezondheid is geminimaliseerd, terwijl mobiliteit efficiënt en toegankelijk blijft voor iedereen, met duurzame transportoplossingen zoals elektrische voertuigen, het bevorderen van alternatieven voor de auto, zoals fietsen, openbaar vervoer en gedeeld vervoer.

Voor sommige doelen is er op landelijk niveau meer duidelijkheid dan voor andere doelen. Zo worden de doelen voor de energietransitie (klimaatneutraal en aardgasvrij in 2050) als een hard gegeven beschouwd, terwijl bijvoorbeeld voor de circulaire economie de landelijke doelen om meer definiëring vragen, inclusief de bijdrage die hieraan op lokaal niveau wordt verwacht. Dit neemt niet weg dat alle doelen richting geven.

Elke gemeente is anders. Werken aan deze transities is dus maatwerk per gemeente, waarbij gemeentes kiezen voor eigen snelheden en

werkwijzen om de transities vorm te geven. Een veel gebruikte indeling van gemeentelijke ambitieniveaus voor duurzaamheid is:

1. **Koploper:** visionair en innovatief met eigen duurzaamheidsdoelen
2. **Leidend:** duidelijk omlijnde ambitie, strategie en integratie van duurzaamheid in het beleid
3. **Volgend:** aanpak die uitgaat van gefaseerde en vaak door externen geïnitieerde maatregelen
4. **Afwachtend:** reactief en beperkt in het beleid, gericht op het naleven van regelgeving.

De ambitie van de gemeente Huizen is nooit geweest om zich in de voorhoede te mengen van gemeenten waar innovatie en experimenten centraal staan (niveau 1). Tegelijkertijd is de inzet ook steeds om meer te doen dan de wettelijke ondergrens (niveau 4). Gemiddeld gezien bevindt het ambitieniveau van Huizen zich ergens tussen niveau 2 en 3.

Deze notitie Sturen op Duurzaamheid zet in op een strategie voor de lange termijn en een integratie van duurzaamheid in gemeentelijk beleid. Dit zijn kenmerken van niveau 2. De ambitie is vooral gericht op het geven van duidelijkheid, integratie in beleid en samenwerking. Dit betekent niet per se dat de gemeente altijd de meest duurzame keuze zal maken. Afwegingen over haalbaarheid blijven bestaan, maar wel vanuit het voortdurende besef van wat dit betekent voor de realisatie van de duurzaamheidsdoelen.

Hoe Huizen er precies uit ziet als alle doelstellingen voor duurzaamheid zijn gerealiseerd, hangt uiteraard af van allerlei ontwikkelingen en is daarmee ongewis. Onderstaand sfeerbeeld geeft een impressie van de manier waarop de verschillende transities naar duurzaamheid een plek kunnen krijgen in de gemeente.

Huizen in 2050? Een sfeerbeeld

Kijkend naar Huizen in het jaar 2050 valt op dat straten, wijken en werkgebieden er anders uitzien. De buurten zijn bloemrijk en klimaatbestendig ingericht met ruimte voor ontmoeting, beweging en spel. Er wordt veel gebruik gemaakt van elektrische deelauto's, waardoor er meer open ruimte is ontstaan. De 200 trafohuisjes en het warmtenet zijn op tijd geplaatst en het bomenplan uit 2024 is helemaal uitgevoerd. Bomen en ander groen zorgen voor een gezonde leefomgeving met schaduw en verkoeling in de lente, zomer en herfst. Het groen wordt zorgvuldig beheerd en beschermd om leefgebieden van diersoorten te behouden en te beschermen. De omliggende natuurgebieden gaan naadloos over in de bebouwde omgeving.

De benzinestations in ons dorp zijn omgetoverd tot snellaadplekken. Aan de randen van het dorp parkeren mensen hun fiets en stappen over op openbaar vervoer of deelauto's. Hier zijn ook de stations voor waterstof en laadplekken te vinden. Oldtimers op benzine of diesel zie je bijna niet meer. Laadpalen in het dorp zijn bijna allemaal vervangen door laadpleinen, waar energie wordt opgewekt en geleverd aan woningen in de buurt. Elke straat heeft een eigen landingsplek voor drones die pakketjes via de lucht bezorgen.

Je fietst op brede fietspaden in een groene omgeving, goed voorzien van ledverlichting om ook 's avonds veilig te kunnen fietsen. Kinderen worden door ouders op de fiets naar school gebracht. Onder de natuurvriendelijke schoolpleinen zijn ondergrondse fietsenstallingen gerealiseerd. Deze veranderingen hebben ertoe bijgedragen dat Huizen in 2046 fietsgemeente van Nederland is geworden.

De energievoorziening is betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam, en bestaat uit een slimme mix van collectieve en individuele systemen voor opwek, opslag en gebruik. Er is maar weinig energie nodig van buiten de gemeentegrenzen: elektriciteit wordt opgewekt op daken en boven parkeerplaatsen, de warmte komt uit duurzame bronnen zoals het water en de lucht. Door slimme ondergrondse energieopslag- en transportsysteem behouden we een prachtige openbare ruimte voor groen, spelen en sociale ontmoeting.

Gebouwen zijn natuurinclusief ontworpen, met groene gevels en daken die energie opwekken, en met materialen die eenvoudig kunnen worden gerecycled. In het oude dorp en op het groen ingerichte bedrijventerrein gonst het van de bedrijvigheid. Oude bouwmaterialen zijn overzichtelijk gesorteerd voor de verkoop. Daar zijn ambachtslieden en reparateurs druk in de weer om kleding, apparatuur, speelgoed en meubels te onderhouden en te repareren.

De GAD (omgedoopt tot Grondstoffen- en Ambachtsdienst) speelt nog altijd een belangrijke rol bij het transporteren en weer gebruiksklaar maken van ingezamelde grondstoffen. Door alle veranderingen is Huizen zeer geliefd bij jong en oud. In de landelijke enquête Wonen uit 2049 scoort Huizen een 9.1!

2.5 Baten en kosten van duurzaamheid

Vrijwel iedereen vindt een duurzame ontwikkeling belangrijk, maar de realiteit is dat duurzame keuzes moeite kosten. Duurzaamheid is geen vanzelfsprekend onderdeel van economische activiteiten, van regelgeving en van beslissingen. De inzet op duurzame doelen vraagt dus om welbewuste afwegingen en het scheppen van voorwaarden die deze afwegingen makkelijker maken. De gemeente heeft als onderdeel van de overheid de taak om die voorwaarden te scheppen en om zelf duurzame keuzes te maken.

Duurzaamheid levert in financiële zin veel op. Investerings in energiemaatregelen leiden tot structureel lagere energielasten en een hogere waarde van woningen en ander vastgoed. De toepassing van circulaire materialen vraagt aan de voorkant weliswaar om hogere investeringen, maar zorgt aan het eind van de gebruiksfase voor lagere kosten voor afvalverwerking en besparingen op grondstoffen.

Er zijn bovendien veel maatschappelijke opbrengsten. Duurzaamheid verbetert de leefomgeving, wat ten goede komt aan de gezondheid en het welzijn van mensen. Het kan zorgen voor sterkere lokale gemeenschappen, economische groei in nieuwe sectoren en aantrekkelijke werkgebieden waar werknemers de omgeving positiever ervaren. Kortom, duurzaamheid draagt op meerdere vlakken bij aan een bredere welvaart, zoals beschreven in paragraaf 2.2.

Investerings in duurzaamheid kunnen bij aanvang hoger zijn, bijvoorbeeld bij de inzet van duurzame technologieën of de aanschaf

van circulaire producten. Een duurzame keuze kan bijvoorbeeld ook extra kosten voor training, onderzoek of communicatie met zich meebrengen. Werken aan duurzaamheid is het leveren van inspanningen aan het begin, om later het gemak en de voordelen te ervaren.

Niet alle maatschappelijke baten van verduurzaming kunnen worden uitgedrukt in financiële cijfers. Een van de functies van deze notitie Sturen op duurzaamheid is om deze maatschappelijke waarde nader in beeld te brengen.

Waterbedeffect

Het is verleidelijk en soms onvermijdelijk om duurzame keuzes uit te stellen vanwege voordelen op korte termijn of kaders waarbinnen gehandeld moet worden: kosten, gemak, onbekendheid en sociale druk kunnen allemaal een rol spelen. Het uitstellen van duurzame maatregelen kan echter nadelig uitpakken. De opgave wordt onevenwichtig verdeeld over de uitvoeringsperiode, de opgave wordt groter omdat er meer schade wordt opgebouwd, of de problemen verplaatsen zich naar andere gebieden. Deze verplaatsing van problemen in tijd en plaats wordt ook wel het waterbedeffect genoemd. Het doorbreken van routines van kortetermijndenken is daarom een streven dat als rode draad door deze notitie loopt.

3.

pagina 18

Stand van zaken

In dit hoofdstuk wordt besproken waar Huizen momenteel staat ten opzichte van de genoemde transitie. Paragraaf 3.2 gaat in op hoe duurzaamheid is geïntegreerd in gemeentelijke taken en beleidsprocessen. In de paragrafen 3.3 tot en met 3.6 wordt de stand van zaken per transitie beschreven.

Gestart wordt met een korte terugblik op het duurzaamheidsbeleid vanaf de jaren '90 tot nu.

3.1 Terugblik

Duurzaamheid is werk in uitvoering. Er is veel in gang gezet op allerlei terrein. Vanaf de jaren '90 hebben gemeenten een rol gespeeld in het vormgeven en uitvoeren van duurzaamheidsbeleid. Een korte terugblik op de ontwikkelingen in Huizen geeft in grote lijnen het volgende beeld:

- Milieubeleid kwam halverwege de jaren '90 op de gemeentelijke agenda. De prioriteit lag op vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieubescherming (bodem, water, lucht). Andere thema's waren duurzaam bouwen, energiebesparing, afvalscheiding en natuur- en milieueducatie. Eind jaren '90 werd het eerste energieprogramma voor Huizen vastgesteld.
- Na ondertekening van het Kyoto Protocol (1997) verbreedde het energiebeleid naar klimaatbeleid. De eerste projecten in Huizen kwamen tot stand: zonnepanelen op het gemeentehuis en in het havengebied, besparingsacties voor woningen en scholen. Energieprestatienormen werden scherper, de gemeente zag toe op de uitvoering.

- Tussen 2000 en 2010 werd duurzaamheid (met name klimaatbeleid) steeds meer onderdeel van het gemeentelijk beleid. Huizen zette in op voorlichtingsacties (BespaarDaar) en projecten voor huishoudens met lage inkomens (actie SlimLicht). Energiebeleid werd onderdeel van de prestatieafspraken met de Alliantie, nieuwbouwplannen en renovatie van het gemeentelijk vastgoed. Programma's voor scheiding van huishoudelijk afval zorgden voor een toename van hergebruik.
- Tussen 2010 en 2015 ontstonden de eerste gemeentelijke energieloketten. Huizen werd een van de aanjagers van de regionale samenwerking op energiebesparing: Energie Besparen Gooi en Vecht. De gemeente organiseerde wijkacties energiebesparing met lokale en regionale bedrijven en organisatie Hoom. De gemeentelijke subsidie voor woningisolatie startte en wordt tot de dag van vandaag uitgevoerd. Er werden slagen gemaakt bij de verduurzaming en de nieuwbouw van gemeentelijk vastgoed, zoals de Kinderboerderij (aardgasvrij) en zwembad Sijsjesberg (zonnecollectoren). In Huizen kwamen de eerste laadpalen en op beperkte schaal initiatieven voor deelauto's.
- In 2015 stelde de raad de ambitie Huizen Klimaatneutraal in 2050 vast. De aandacht voor klimaatadaptatie, vergroening en circulaire economie nam toe. De campagne Huizen Klimaatbewust startte. Huizen werd de eerste gemeente in Nederland die de openbare verlichting volledig van ledverlichting voorzag. Realisatie van het opvangreservoir onder de rotonde Graaf Wichman was een bijzondere maatregel voor klimaatadaptatie in Huizen.
- In 2019 werd het Klimaatakkoord afgesloten, de Nederlandse uitwerking van het Klimaatakkoord van Parijs. In 2018 en 2019 verkende de gemeente met inwoners de mogelijkheden naar aardgasvrij met bewoners van Stad en Lande en Bovenweg.

Door uitstel van rioleringsplannen en onvoldoende draagvlak bij bewoners werd deze verkenning omgezet naar een ondersteuningsaanpak voor isolatie en energiebesparing in deze en andere wijken.

- Eveneens in 2019 besloten de regiogemeenten en de provincie het Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek te ontwikkelen. De eerste Huizer energiecoöperatie (HuizZon) werd opgericht. De activiteiten van HuizZon zijn inmiddels overgenomen door HuizenDuurzaam, opgericht in 2020. De participatie van bewoners bij duurzaamheid groeit sindsdien, niet alleen op het gebied van de energietransitie, maar er ontstaan ook andere initiatieven (Haven 5, Voedselbos, Repair Café).
- In 2020 en 2021 stelde de raad de Warmtevisie, de Regionale Energie Strategie en de Beleidsvisie verduurzaming gemeentelijk vastgoed vast. De regionale grondstoffenvisie werd ontwikkeld, die inzet op hoogwaardig hergebruik van huishoudelijk afval. Er kwamen voucherregelingen voor kleine energiebesparende maatregelen en er kwam, door de stijging van de energieprijzen, een aanpak van energiearmoede. De Fixbrigade Huizen werd in 2022 opgericht.
- In 2023 kwam de Rijksuitkering Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) beschikbaar. Hiermee kunnen gemeenten hun formatie voor duurzaamheid versterken.
- In 2024 werd het DuurzaamHuiz aan de Kerkstraat geopend, waar inwoners ondersteuning kunnen krijgen bij het verduurzamen van de woning en waar bijeenkomsten en activiteiten worden georganiseerd.

Het duurzaamheidsbeleid in gemeenten focust de laatste jaren vooral op een brede benadering die sociale, economische en ecologische

aspecten integreert en uitgaat van lokale krachten en betrokkenheid. Klimaatadaptatie en vergroening worden prominenter, als onderdeel van de herinrichting van wijken. Het idee van 'de gemeente als partner' en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor duurzame ontwikkeling zijn steeds meer een trend.

De ontwikkelingen laten het algemene beeld zien dat op elk van de transities in min of meerder mate voortgang is geboekt, maar dat op alle onderdelen een versnelling nodig is om de doelen voor 2050 daadwerkelijk te realiseren. Dit beeld wordt verder uitgewerkt in de hoofdstukken 6 t/m 9.

en zorgt direct voor minder CO2 en dat is hard nodig volgens wethouder Bert Rebel. Foto: Pixabay

Gemeente zet met Warmtevisie in op woningisolatie

10 november 2023, 11:06 [Politiek](#)

HUIZEN - 'Nu isoleren, straks aardgasvrij', dat is de titel van de Warmtevisie 2022-2026 die het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad van Huizen gaat voorleggen.

Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal en aardgasvrij te worden, is heel veel nodig. Het college geeft in de komende vijf jaar prioriteit aan het ondersteunen van bewoners bij

Het DuurzaamHuiz aan Kerkstraat 45. Foto: Stuf Jweik

Eerste duurzaamheidscentrum in Huizen feestelijk geopend

28 oktober 2024, 14:28 [Nieuw & Midden](#)

HUIZEN - Wethouder Bert Rebel, HuizenDuurzaam-voorzitter Antal van Kolck en zo'n zestig mensen verzamelden zich afgelopen zaterdag voor het eerste duurzaamheidscentrum in Huizen.

[Lees meer](#) [Foto's](#) [Video](#) [Reacties](#)

wethouder wijst naar het logo. Op de achtergrond de 500ste lantaarnpaal in de gemeente die van ledverlicht zijn.

Wethouder geeft startsein 'Huizen Klimaatbewust'

7 december 2015, 15:02 [Algemeen](#)

HUIZEN - Wethouder Gerrit Pas heeft vanmorgen op de hoek van de Bovenmaatweg de Rijnland het startsein gegeven voor de actie 'Huizen Klimaatbewust'.

Op deze plek werd de 500ste ledlamp in de straatverlichting aangebracht. Daarnaast prij spandoek met het logo van 'Huizen Klimaatbewust'.

Vier componenten

In het logo zijn de vier componenten van de actie verwerkt: energiezuinig, groen, waterbestendig en van afval naar grondstof.

De gemeente zal vaker in de openbare ruimte dit logo laten zien als zij klimaatbewust be. Daarnaast gaan er in het voorjaar een speciale website en een Facebookpagina de lucht i

3.2 Duurzaamheid in beleid en organisatie

Duurzaamheid is op verschillende manieren geïntegreerd in gemeentelijk beleid, in taken en in werkprocessen. Hoe groot de rol is van duurzaamheid, verschilt per onderwerp. Dit is hieronder toegelicht.

Woningbouw

Nieuwe woningen moeten voldoen aan strenge energienormen, die zijn vastgelegd in landelijke wet- en regelgeving. Thema's als materiaalgebruik, mobiliteit, klimaatadaptatie en natuurinclusief bouwen zijn niet of minder in landelijke regels vastgelegd. Huizen heeft zich daarom in 2022 aangesloten bij het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw (ambitieniveau brons), waarin deze thema's zijn verwerkt. Met de toepassing doet de gemeente nu ervaring op. Sommige duurzaamheidsthema's zijn onderdeel van de prestatieafspraken met de Alliantie. Deze afspraken zijn echter vrij summier en geven weinig richting voor de lange termijn.

Beheer openbare ruimte

Voor bijna alle duurzaamheidstransities is ruimte nodig die in het verleden niet is gepland: nieuwe energie-infrastructuur, waterberging, faunapassages, oplaadvoorzieningen, ondergrondse afvalvoorzieningen, opslagruimte voor herbruikbare materialen en dergelijke. Tegelijkertijd zijn er andere opgaven (onder andere mobiliteit, wonen) die om ruimte vragen.

Het huidige beheer van de openbare ruimte is voornamelijk ingesteld op vervanging. Wanneer gebieden worden heringericht, worden soms kansen benut voor extra groen en klimaatadaptieve maatregelen, soms nog niet. Circulair materiaalgebruik is niet vanzelfsprekend. De impact van de energietransitie op de openbare ruimte is nog niet voldoende in kaart gebracht. Een strategie voor hoe de duurzaamheidstransities doorwerken in de openbare ruimte is er op dit moment niet. Welke prioriteiten verschillende duurzaamheids- en andere opgaven in een gebied ten opzichte van elkaar hebben, is evenmin duidelijk.

Met het aannemen van de moties M8 en M9 op 6 juli 2023 is gekozen om een visie en meerjarenstrategie te ontwikkelen van gemeentelijke ambities voor de openbare ruimte. Dit traject biedt een (voor de komende jaren eenmalige) kans om de verschillende duurzaamheidstransities op een volwaardige manier mee te nemen in deze visie.

Gemeentelijk vastgoed

Voor het gemeentelijk vastgoed wordt de opgave energietransitie sinds de vastgestelde Beleidsvisie verduurzaming gemeentelijk vastgoed uit 2020 planmatig opgepakt. Stapsgewijs worden gebouwen voorzien van besparende maatregelen en/of aardgasvrij gemaakt. Rekening houdend met meerjarenonderhoudsplannen worden gebouwen op natuurlijke momenten nageïsoleerd en waar mogelijk al aardgasvrij gemaakt. Er liggen kansen om gelijktijdig maatregelen te treffen die bijdragen aan klimaatadaptatie, vergroening en circulariteit.

Werklocaties en bedrijven

Het college heeft in 2024 ingestemd met de MRA-strategie Bedrijventerreinen. De strategie richt zich op het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen en andere werklocaties. Verduurzaming is hier nadrukkelijk een onderdeel van. Gelijktijdig met deze notitie Sturen op Duurzaamheid wordt een uitwerkingsaanpak (Programma Vitale Werkgebieden) voorbereid en voor besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Evenementenbeleid

Het huidige evenementenbeleid legt geen verbinding met de opgave duurzaamheid. Een nieuw evenementenbeleid is in ontwikkeling. Hier liggen kansen.

Inkopen, opdrachtgeven en aanbesteden

In het inkoopbeleid is recentelijk een stap gezet om duurzaamheid verder te integreren in het gemeentelijke beleid: het college heeft de uitgangspunten van het landelijke Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) onderschreven. Eerder, in 2018, verbond het college zich aan de MRA-intentie om in 2030 100% circulair in te kopen met als tussenstap 50% in 2025. Het is niet bekend hoe Huizen staat ten opzichte van dit streefdoel. Of er daadwerkelijk duurzaam wordt ingekocht varieert, wat deels kan worden verklaard doordat de markt nog niet altijd klaar is om in te spelen op duurzaamheidseisen en -wensen. Het is soms ook lastig om abstracte duurzaamheidsdoelen om te zetten naar concrete inkooptrajecten. Er zijn ook voorbeelden waarbij het al wel kan, zoals bij de inkoop van circulair kantoormeubilair voor het gemeentehuis.

Facilitair

De gemeente (als werkgever) registreert sinds 2024 alle kilometers die medewerkers afleggen voor zakelijk en woon-werkverkeer ten behoeve van een landelijke CO₂-registratie. De gemeente stuurt echter nog niet op het verduurzamen van de eigen mobiliteit. Daarnaast zijn er kansen om de catering en sommige faciliteiten in het gemeentehuis op een meer duurzame manier in te richten. Een maatregel die sowieso genomen moet worden is het overgaan op een duurzaam alternatief voor de huidige wegwerpbekers.

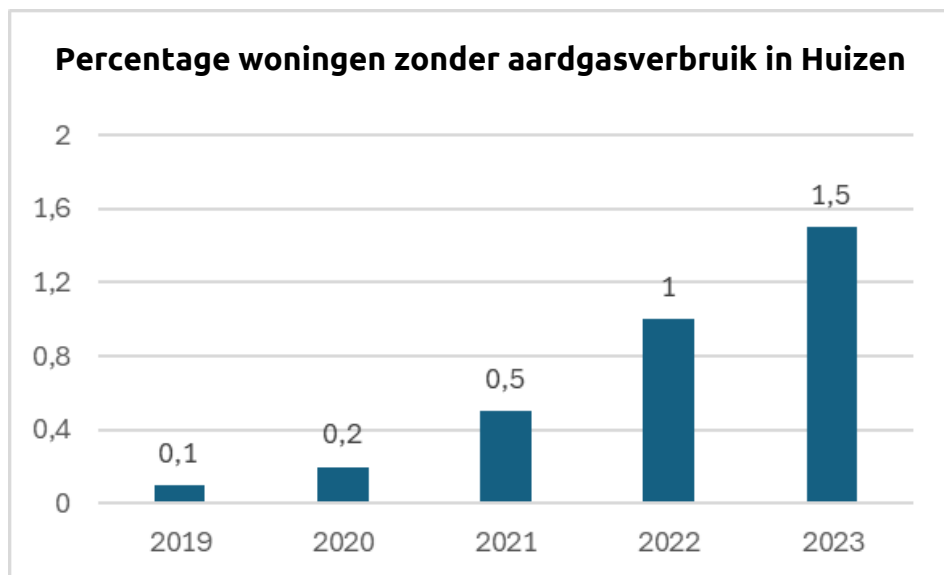

Bestuurlijke besluiten

Duurzaamheid is op dit moment geen vast onderdeel van voorstellen aan college en raad, terwijl dat voor thema's als toegankelijkheid en participatie wel zo is. Een vaste paragraaf over duurzaamheid kan helpen om dit thema beter mee te wegen in besluiten.

3.3 Energietransitie

De visie en beleidskaders voor de energietransitie zijn op hoofdlijnen bepaald met de vaststelling van de Warmtevisie en de Regionale Energie Strategie (RES) in 2021. Met het huidige isolatieprogramma zet Huizen in op het isoleren van alle woningen, met het accent op woningen met de laagste labels en bij huishoudens die energietoeslag hebben ontvangen. De uitvoering is goed op gang gekomen. Er zijn subsidies en er is een netwerk van partners (HuizenDuurzaam, Versa Welzijn, Duurzaam Bouwloket, Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek) actief om hierbij te helpen.

Bron: CBS

Het aantal aardgasvrije woningen in Huizen is nog zeer beperkt. Nieuwe woningen worden weliswaar aardgasvrij gebouwd, maar dat is niet voldoende om in 2050 het doel te halen. Er zijn op grote schaal interventies in de bestaande woningvoorraad nodig om de transitie naar aardgasvrij te versnellen. Er is nog geen uitvoeringsplan naar aardgasvrij per wijk of buurt. De netbeheerder en de woningcorporatie hebben hier behoefte aan met het oog op te plegen investeringen.

Met het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht zijn kansen voor een collectieve warmtevoorziening op basis van thermische energie uit afvalwater in kaart gebracht. De gemeente heeft daarna enkele studies laten uitvoeren die meer inzicht geven in de warmtepotentie, waarbij thermische energie uit oppervlaktewater (Gooimeer) ook is meegenomen. De resultaten uit al deze studies komen op korte termijn beschikbaar.

Het vraagt veel inspanningen om de doelen voor 2030 van de RES te halen, om daarmee minder afhankelijk te worden van de opwekking van elektriciteit buiten de gemeentegrenzen. Van de bijna 27.000 gebouwen in de gemeente Huizen heeft momenteel 76% geen zonnepanelen. Om meer zonne-energie op te wekken zijn verschillende studies en projecten gestart. Die richten zich op zonnepanelen op bedrijfsdaken, op gemeentelijk vastgoed, op parkeerplaatsen en zonnepanelen langs de A1. Dit heeft tot de eerste bescheiden resultaten geleid. Het beeld is dat veel 'makkelijke' daken inmiddels zonnepanelen hebben, de moeilijker daken vragen relatief veel inspanning.

Potentieel zon op dak Huizen	
Netto potentie	Waarde
Totaal aantal daken	26.991
Totaal dakoppervlakte	1.780.400 m ²
Potentieel geschikt dakoppervlakte	700.800 m ²
Potentieel totaal op te wekken energie	81.300 MWh / jaar
Potentieel totaal te vermijden CO ₂ -uitstoot	15.200 ton / jaar

Bron: zonnedakje.nl

3.4 Circulaire transitie

De transitie naar een circulaire economie bevindt zich, in tegenstelling tot de energietransitie, nog in een beginfase. Net als in veel gemeenten in Nederland is het beleid in Huizen (en de regio als geheel) jarenlang gericht geweest op het verbeteren van afvalscheiding en recycling, met de GAD als uitvoeringsorganisatie. Een geïntegreerde en bredere aanpak die de gehele economie en alle sectoren omvat is nog bij weinig gemeenten aanwezig. Gemeenten kunnen hier op lokaal en regionaal niveau stappen zetten, door een

aanpak te ontwikkelen die preventie, gebruik van duurzame producten en hergebruik bevordert, en door inwoners, bedrijven en andere stakeholders actief te betrekken bij de transitie naar een circulaire economie.

Het Collegeakkoord 2026-2030 bevat de ambitie om deze lokale aanpak circulaire economie te ontwikkelen. Samenwerking in de regio biedt daarbij kansen. In de Regionale Samenwerkingsagenda van de Regio Gooi en Vechtstreek is de circulaire economie als een van de speerpunten benoemd.

Er zijn gemeentelijke projecten waarbij circulariteit al succesvol is meegenomen. De renovatie van het entreegebouw van zwembad Sijsjesberg is hier een goed voorbeeld van. Op allerlei andere plekken in de organisatie liggen volop kansen om bewuster om te gaan met materiaalgebruik en grondstoffen, bijvoorbeeld bij het beheer van de openbare ruimte. Er is binnen de gemeentelijke organisatie behoefte aan een hanteerbaar afwegingskader voor circulariteit (en duurzaamheid in de breedte): hoe kan ik duurzaamheid concreet toepassen, wie heb ik hierbij nodig en welke middelen heb ik hiervoor?

Huizen heeft drie kringloopwinkels en er is een Repair Café. Bottom-up initiatieven van ondernemers of inwoners op het gebied van de circulaire transitie zijn in Huizen op één hand te tellen. Dit wijkt af van het beeld in gemeenten om ons heen. In Gooise Meren en Hilversum is sprake van een veelheid aan initiatieven, waarbij lokale partijen door de gemeente in positie zijn gebracht om die te coördineren (Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren, Hilversum 100). Er liggen kansen om bijvoorbeeld samen met HuizenDuurzaam hierin stappen te zetten.

3.5 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Het Coalitieakkoord 2022-2026 en de Omgevingsvisie bevatten ambities om lokaal beleid voor biodiversiteit en klimaatadaptatie te ontwikkelen. Dit is nieuw voor Huizen. Huizen beschikt weliswaar over een groenstructuurvisie en een bomenbeleidsplan, maar die dekken niet de volledige opgave op dit vlak. De achteruitgang van soorten en de klimaatverandering gaan niet aan Huizen voorbij: in sommige delen van de gemeente is soms sprake van wateroverlast, de soortenrijkdom staat onder druk en de Klimaat-effectatlas laat zien dat de temperatuur in delen van Huizen in de zomer hoog oploopt.

Momenteel wordt bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte ad hoc ingespeeld op kansen die zich voordoen om vergroenings- en andere klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren.

Er is behoefte aan een planmatige, samenhangende aanpak die de doelen voor klimaatadaptatie, een groene gezonde leefomgeving en biodiversiteitsherstel dichterbij brengen.

Enerzijds gaat het om een praktisch uitvoeringskader: welke maatregelen moeten precies op welke plek worden genomen en hoe dragen die maatregelen bij aan een groene, gezonde leefomgeving met meer biodiversiteit en klimaatadaptatie? Anderzijds gaat het om prioriteitstelling: welke prioriteit hebben klimaatadaptatie en vergroening in een specifieke buurt of plek vergeleken met andere opgaven?

3.6 Duurzame mobiliteit

Huizen heeft een Mobiliteitsplan dat vooruitkijkt tot 2030. Het plan benoemt een aantal ontwikkelingen rond duurzame mobiliteit:

Automatisch	Zelfrijdende voertuigen zijn in opkomst.
Verbonden	Voertuigen worden (bijvoorbeeld via de smartphone) verbonden met de infrastructuur of andere verkeersdeelnemers.
Elektrisch	De omslag naar elektrische voertuigen gaat door, ook voor zwaardere voertuigen.
Gedeeld	Vervoersmiddelen worden steeds meer gedeeld en voor het gebruik wordt betaald.
Nieuw	Nieuwe technologieën leiden tot nieuwe vervoermiddelen, bijvoorbeeld solar auto's en elektrische deelfietsen.

Met name de ontwikkelingen rond elektrisch rijden vragen aandacht. Sinds de plaatsing van het eerste publieke oplaadpunt in Huizen in 2012 is het aantal laadpunten flink toegenomen. Op dit moment (begin 2025) zijn er in Huizen 130 publieke laadpalen in bedrijf, voor 26 laadpalen worden voorbereidingen getroffen. In 2021 is de Strategienota publieke laadinfrastructuur en elektrisch vervoer vastgesteld. Daarnaast is een plaatsingsbeleid voor oplaadlocaties vastgesteld. Deze nota's vormen momenteel het beleidskader voor publieke laadinfrastructuur en elektrisch vervoer.

Het huidige Mobiliteitsplan Huizen geeft richting aan het oplossen van een aantal knelpunten tot 2030 en is overwegend praktisch van aard. Er is geen visie op mobiliteit voor de periode na 2030 vastgesteld. Het voornemen is om het Mobiliteitsplan tussentijds (in 2025) te evalueren en een Mobiliteitsvisie 2050 te ontwikkelen.

4.

pagina 26

Uitgangspunten voor het Programma Duurzaamheid

Welke manier van werken past het best om de doelen te realiseren? En welke uitgangspunten levert dit op voor het Programma Duurzaamheid? In dit hoofdstuk worden de drie belangrijkste uitgangspunten beschreven: opgavegericht werken, samenwerking en het goede voorbeeld geven. Aan het eind van het hoofdstuk wordt ingegaan op enkele kaders en randvoorwaarden die van toepassing zijn op het programma.

4.1 Opgavegericht werken

Huizen gaat opgavegericht werken aan duurzaamheid. Met de term 'opgave' bedoelen we een breed maatschappelijk vraagstuk dat om een antwoord vraagt en waarvan we de oplossing - als gemeente - niet volledig in eigen hand hebben. En dat is voor de opgave duurzaamheid zeker het geval.

De gemeente is niet in staat om zelfstandig de beoogde doelen te realiseren. De kennis, kunde en kracht van de samenleving is hierbij essentieel. Het is dus nodig om actief de verbinding met de samenleving te zoeken. Commitment van stakeholders voor een lange periode is nodig, met de bereidheid om de inzet van de gemeente steeds aan te passen aan veranderende omstandigheden als de opgave daarom vraagt. Door de dialoog met (en afhankelijkheid van) externe partners kunnen tussentijdse doelen, aanpak en benodigde middelen bijgesteld moeten worden. Bovendien doen zich nog allerlei ontwikkelingen in het Rijksbeleid, wet- en regelgeving en technologie voor, wat om aanpassingsvermogen vraagt. De route is dus flexibel, de doelen liggen vast.

In lijn met de in 2023 door het college vastgestelde missie voor de gemeente (als onderdeel van het Lonkend perspectief) beoogt de gemeente "... (naast) het betrouwbaar uitvoeren van onze publieke verantwoordelijkheden, het op eigen wijze en samen met de lokale gemeenschap werken aan onze maatschappelijke opgaven."

Opgavegericht werken biedt handvatten voor de manier waarop we als gemeente willen bijdragen aan dit soort opgaven. Het college heeft in 2024 opgavegericht werken onderschreven als onderdeel van de sturingsfilosofie.

Opgavegericht werken is een manier van werken waarin 'de bedoeling' (het boogde maatschappelijke effect) steeds centraal staat en die uitgaat van een externe oriëntatie, samenwerking (zie 4.2), de lange termijn en aanpassingsvermogen. Opgavegericht werken betekent daardoor ook een andere, integrale en afdelingsoverstijgende werkwijze voor de interne organisatie.

Duurzaamheid is het eerste grote thema dat volgens de principes van opgavegericht werken wordt opgepakt. Gaandeweg zal blijken welke uitdagingen dit voor de gemeentelijke organisatie oplevert en wat nodig is om hier verbeteringen in aan te brengen.

De diverse onderdelen van opgavegericht werken zijn in bijlage 1 toegelicht. Verschillende elementen van opgavegericht werken komen overeen met de aanbevelingen uit de rapportage van de Rekenkamercommissie Samen bouwen aan Huizen - burgerparticipatie in de gemeente Huizen (2019). Deze aanbevelingen worden meegenomen in het programma.

4.2 Samenwerking, participatie en communicatie

Samenwerken

Gelijkwaardige samenwerking tussen inwoners, stakeholders en de gemeente is van groot belang voor de betrokkenheid bij de opgave en het vertrouwen in de aanpak.

De gemeente stelt de doelen en de kaders vast en zoekt actief de samenwerking met het lokale netwerk: HuizenDuurzaam, Versa Welzijn (opbouwwerk duurzaamheid), natuurorganisaties, NME-organisaties, de expertgroep natuur, scholen, het waterschap AGV, woningcorporaties, de netbeheerder en ondernemers. Uitgangspunt is om dit netwerk te versterken en een groeipad te creëren voor nieuwe initiatieven.

Duurzaam doen vraagt uiteindelijk om een gedragsverandering. Die verandering kan de gemeente niet opleggen. Het proces van verduurzamen is een continu samenspel tussen inwoners, ondernemers en de gemeente, waarbij steeds gezocht wordt wat verbindt en motiveert.

Participatie

Het programma Duurzaamheid zet in op het ontwikkelen van een samenwerkings- en participatiestrategie die past bij de opgave duurzaamheid en die vertaald kan worden naar de verschillende transities (energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire transitie e.d.).

Een cruciale factor bij het bepalen van de participatiestrategie is de beschikbare capaciteit. Alleen al voor het traject van de

warmtetransitie (bij collectieve warmtevoorzieningen) gaat het om de inzet van meerdere participatiemedewerkers voor een periode van 8-10 jaar. Die capaciteit is nu niet beschikbaar, zelfs niet bij benadering.

De strategische keuze in het Programma Duurzaamheid is om in te zetten op nieuwe methodes als Asset-Based Community Development (ABCD). ABCD gaat uit van het bouwen van netwerken en het mobiliseren van capaciteiten van bewoners, organisaties en instellingen. Dit zorgt voor een verschuiving van uitvoeringscapaciteit voor participatie van de gemeente naar stakeholders zoals HuizenDuurzaam en Versa Welzijn. Dit neemt niet weg dat ook in die situatie veel meer sturing op participatie nodig is vanuit de gemeente dan op dit moment beschikbaar is.

Door op deze wijze inzichten samen te voegen, worden vaak betere beslissingen genomen ('wisdom of the crowd'). Als meer mensen samenwerken aan plannen en ideeën zorgt dit er bovendien voor dat meer mensen zich kunnen vinden in het resultaat (draagvlak).

Iedereen betrekken

Iedereen in Huizen mag de voordelen van meer duurzaamheid ervaren, maar iedereen moet ook mee kunnen doen. Hier hoort bij dat de gemeente extra aandacht besteedt aan kwetsbare groepen mensen, bijvoorbeeld door de inzet van opbouwwerkers duurzaamheid of door het geven van ondersteuning die specifiek op de persoonlijke situatie is afgestemd. Waar de gemeente sommige inwoners niet kan bereiken, wordt samengewerkt met organisaties als HuizenDuurzaam en Versa Welzijn ('geleend vertrouwen').

Communicatie

Verandering lukt niet zonder een helder perspectief en een authentiek verhaal. Duurzaamheid moet je uiteindelijk kunnen 'doen' en dit moet zo eenvoudig en gewoon mogelijk zijn.

Het verhaal rondom duurzaamheid schrijven we in Huizen samen. Dit verhaal moet 'kloppen' om mensen te kunnen informeren, inspireren en ondersteunen. Wat is duurzaam doen in Huizen? Wat doet de gemeente eigenlijk zelf? Wat kan ik zelf doen? Wie kunnen helpen? En wat levert het op?

Communicatie en participatie gaan altijd vooraf aan de uitvoering. Goede voorbeelden werken inspirerend: je gaat je woning pas isoleren als je de voordelen ziet, je tuin klimaatbestendig maken gebeurt eerder als de burens dat al met succes hebben gedaan.

Communicatie moet authentiek en open zijn. Het is van belang dat de gemeente luistert en dilemma's durft te benoemen: we willen vooruit, maar de gemeente kapt geen bomen voor zonnepanelen, of doodt geen diersoorten voor woningisolatie. Er zijn goede voorbeelden van wat er mogelijk is. Die worden gedeeld, via gemeentelijke kanalen, onze partners én via de openbare ruimte. De taal is altijd begrijpelijk en gericht op de doelgroep, zodat niemand wordt buitengesloten. Als het helpt, worden visuele middelen ingezet.

Uit recent onderzoek blijkt dat inwoners over het algemeen tevreden zijn over de communicatie van de gemeente Huizen. Wel vinden inwoners het fijn als informatie persoonlijk aan hen is gericht en, om te kunnen meedenken, zo vroeg mogelijk verstrekt wordt. Inspelen op deze behoefte is onderdeel van de strategie.

De informatiebehoefte is leidend. Een woningeigenaar heeft andere vragen over verduurzaming dan een huurder. Een scholier kijkt anders naar de wereld dan iemand die al met pensioen is. Alle relevante kanalen en middelen worden ingezet, ook nieuwe. Naast De Omrooper, de gemeentelijke website en sociale media zijn dit bijvoorbeeld bijeenkomsten, rondleidingen, informatieborden, nieuwsbrieven, video's, pop-upbijeenkomsten en podcasts. Waar nodig worden nieuwe middelen ontwikkeld.

Sinds 2015 is Huizen Klimaatbewust de koepelcampagne voor duurzaamheid in Huizen. De focus ligt momenteel vooral op energiebesparing. Het Programma Duurzaamheid bevat het idee voor een vernieuwde campagne met een aansprekende kernboodschap, waarbij alle transities een plek hebben en waarbij mensen worden uitgenodigd om mee te doen.

Samengevat gaat het Programma Duurzaamheid uit van een communicatiestrategie met de volgende elementen:

- **verbinden**: het verhaal rond duurzaamheid schrijven we in Huizen samen
- **duurzaam doen** eenvoudig en gewoon maken
- goede **voorbeelden** benoemen
- **open en authentiek** communiceren, dilemma's benoemen
- **maatwerk** per doelgroep in de boodschap en het communicatiemiddel
- een aansprekende **koepelcampagne en kernboodschap**.

Educatie

Natuur- en milieueducatie helpt kinderen en volwassenen inzien hoe belangrijk de omgeving is. Via projecten op scholen, tentoonstellingen en op locatie raken volwassenen via kinderen betrokken bij deze onderwerpen. Indirect komt zodoende een grote groep inwoners in aanraking met deze thema's. Uitgangspunt is dat de duurzaamheidseducatie de gestelde doelen ondersteunt.

Kinderboerderij De Warande biedt voor alle basisscholen een educatief lesprogramma aan. Organisaties als de GAD, HuizenDuurzaam en Waternet verzorgen gastlessen over onderwerpen als afvalscheiding, energiebesparing en klimaatadaptatie. In onze regio coördineert de Stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek, gefinancierd door gemeenten, het educatief aanbod.

De inzet in het Programma Duurzaamheid is om bestaande educatieactiviteiten te behouden en tegelijkertijd te onderzoeken of nieuwe activiteiten haalbaar zijn. Een van de opties is om de educatieprogramma's meer te verbinden aan activiteiten in de gemeente, zoals de herinrichting van Stad en Lande of andere projecten. Een andere optie is het project Eco-Schools, een aanpak waarbij duurzaamheid een vaste plek krijgt in het onderwijs, het gebouw en de gemeenschap in en rond de school. Ook de samenwerking met lokale bedrijven biedt kansen.

4.3 Voorbeeldrol gemeente

Als gemeente het goede voorbeeld geven is een voorwaarde om geloofwaardig betrokkenheid bij duurzaamheid te vragen. Duurzaam denken en doen in de eigen organisatie is daarom een belangrijk uitgangspunt. Het stellen van duurzaamheid als 'norm' voor de interne organisatie sluit aan bij de boodschap dat duurzaam denken en doen in Huizen normaal en gewoon is.

Duurzaam handelen kan worden toegepast op een breed scala aan gemeentelijke werkzaamheden en beleidsprocessen, zoals het beheer van de openbare ruimte, herontwikkeling en nieuwbouw, werklocaties, inkoop van diensten en producten, het faciliteren van evenementen en het beheer van het gemeentelijk vastgoed. De gemeente heeft direct invloed op deze werkzaamheden. Hoe de voorbeeldrol op die gebieden doorwerkt in het Programma Duurzaamheid, wordt uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Omdat duurzaamheidsbeleid in de gemeente niet op zichzelf staat, is

het van belang steeds de verbinding en de balans te zoeken tussen de verschillende doelen en opgaven. Dit betekent:

- **integraal werken:** neem duurzaamheid altijd mee bij andere beleidsprocessen en andersom, realiseer de opgave duurzaamheid altijd met oog voor andere opgaven
- **gebiedsgericht werken:** breng verschillende doelen en opgaven in één gebied samen en voer een gecoördineerde aanpak uit
- **zoeken van maatschappelijke meerwaarde:** kan het project bijdragen aan andere opgaven en transities?

Verbinden van opgaven

Voorbeelden waarbij verschillende opgaven aan elkaar verbonden zijn:

- het verbeteren van het wooncomfort (koeling) bij het aardgasvrij maken van woningen
- nieuwe medewerkers vanuit Zicht op Werk begeleiden in het DuurzaamHuiz
- circulaire isolerende gordijnstoffen gebruiken bij de Fixbrigade
- versterken van biodiversiteit, mensen uitnodigen tot bewegen en het bestrijden van eenzaamheid bij het groener maken van buurten.

Duurzaamheid is een bindmiddel!

4.4 Kaders en randvoorwaarden

Naast zelfgekozen uitgangspunten zijn er kaders en randvoorwaarden waar de gemeente rekening mee heeft te houden bij de ontwikkeling van het Programma Duurzaamheid.

Wettelijke- en beleidskaders

Er gelden diverse wettelijke- en beleidskaders voor de energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit. Bijlage 2 geeft een beknopt overzicht van de

geldende wet- en regelgeving en beleidsprogramma's op (inter)nationaal, regionaal en lokaal niveau voor deze transitie. Het Programma Duurzaamheid houdt rekening met deze kaders én is tegelijkertijd het lokale programma dat invulling geeft aan de landelijke en Europese beleidsdoelen.

Financiële kaders

Budgetten voor duurzaamheid in de gemeentebegroting sluiten momenteel niet aan bij de omvang van de opgave duurzaamheid en de termijn (decennia) die nodig is voor realisatie van de doelen. Dit levert een spanningsveld op tussen ambities en de beschikbare middelen. Het structurele budget voor duurzaamheidsprojecten is momenteel zeer beperkt. Veel projecten zijn bovendien afhankelijk van landelijke of provinciale subsidies. Daarnaast houden budgetten voor beheer, vervanging en onderhoud van gemeentelijke assets vaak geen rekening met duurzaamheid. Op onderdelen is bovendien sprake van achterstanden en is de aanpak erop gericht om de basis op orde te brengen (motie M8/M9).

Momenteel wordt, om duurzaamheidsmaatregelen mogelijk te maken, gebruik gemaakt van incidentele middelen uit de reserve milieubeleid. De huidige werkwijze is dat via tussenrapportages over het Milieuprogramma (of via separate voorstellen) budget wordt onttrokken aan de reserve milieubeleid. Die budgetten worden vervolgens toegevoegd aan de lopende begroting. Daarnaast is er op dit moment nog enige budgetruimte uit de Rijksuitkering Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE), omdat nog niet de gehele formatie voor duurzaamheid is opgevuld. De keuze is bewust gemaakt om dit te doen nadat de prioriteiten in het Programma Duurzaamheid zijn vastgesteld.

Opgavegericht werken aan duurzaamheid betekent dat voor een lange periode continuïteit wordt geboden om de opgave uit te kunnen voeren. Hier ligt dus een grote uitdaging voor de politiek, het bestuur en de gemeentelijke organisatie.

Bestaande capaciteit als randvoorwaarde

De beschikbare formatiecapaciteit voor duurzaamheid is in 2023 door het college vastgesteld naar aanleiding van de rapportage Integraal Duurzaamheidsprogramma Huizen (door bureau Over Morgen). De keuze werd gemaakt om voor versterking van de vaste formatie duurzaamheid uit te gaan van de Rijksuitkering CDOKE, en hiervoor geen eigen gemeentelijke middelen in te zetten. Inclusief bestaande formatie duurzaamheid (raming 3 fte binnen en buiten team duurzaamheid) is hiermee ongeveer de helft (10,5 fte) van de door Over Morgen (21,6 fte) geadviseerde capaciteit beschikbaar gesteld voor de opgave. Dit is dus inclusief uitvoeringscapaciteit bij andere afdelingen.

Het college heeft hierbij vastgesteld dat deze keuze een risico oplevert voor het halen van de doelen. De vastgestelde formatieomvang is voornamelijk het uitgangspunt voor het Programma Duurzaamheid. Het is niet uitgesloten dat in de toekomst heroverweging van dit uitgangspunt noodzakelijk is, bijvoorbeeld om grootschalige projecten als een collectieve warmtevoorziening te helpen realiseren.

Ruimtelijke kaders

De Omgevingsvisie en onderliggende ruimtelijke plannen en regels vormen samen het kader voor de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie zijn de duurzaamheidsopgaven in grote lijnen

beschreven, met de nadruk op het uitvoeren van deze opgaven in samenhang met andere taken in het fysieke domein.

De Omgevingsvisie is nog niet uitgewerkt in het Omgevingsplan. Vooruitlopend op het Omgevingsplan is er behoefte aan concretisering van de opgave duurzaamheid op wijk- en buurtniveau. Het Programma Duurzaamheid zal hier voorstellen voor bevatten.

5.

pagina 33

Beleid en organisatie gemeente

5.1 Toelichting op dit hoofdstuk

In hoofdstuk 4 zijn de algemene uitgangspunten voor het Programma Duurzaamheid uitgewerkt: opgavegericht werken, samenwerking en het geven van het goede voorbeeld.

Dit hoofdstuk 5 geeft richting aan de manier waarop in gemeentelijk beleid en gemeentelijke taken duurzaamheid kan worden meegenomen. Het perspectief is dus de uitvoering van gemeentelijke taken op andere terreinen dan duurzaamheid. Ingegaan wordt op woningbouw, beheer van de openbare ruimte, gemeentelijk vastgoed, werklocaties en bedrijven, evenementen, inkopen en opdrachtgeven, facilitaire zaken en gemeentelijke besluitvorming. Vanuit een ander perspectief bekeken zijn dit de onderwerpen waarop inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden het duurzame gedrag van de gemeente beoordelen.

5.2 Bouwstenen programma

Woningbouw

Het huidige beleid wordt minimaal voortgezet. Nieuwe woningen in Huizen worden gebouwd met ten minste het ambitieniveau brons van het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Het betreft eisen voor onder meer natuurinclusief bouwen, energieprestaties, materiaalgebruik en oplaadinfrastructuur. Huizen is voorstander om de eisen regionaal te harmoniseren. In de periode 2026-2030 onderzoekt de gemeente of scherpere ambities haalbaar zijn, zoals nu in de gemeente Hilversum gelden (niveau zilver). Huizen omarmt het Streekhoutbouw-initiatief Gooi en Vechtstreek. De toekomstige

locatie voor een voorbeeldwoning in Huizen biedt kansen om als markante plek voor duurzaamheid te dienen.

De huidige set prestatieafspraken over duurzaamheid wordt samen met de Alliantie omgezet naar strategische afspraken voor alle duurzaamheidstransities, zowel voor nieuwbouw als voor de bestaande woningvoorraad. Er wordt een overleg opgezet om de voortgang op duurzaamheid regelmatig te monitoren.

Beheer openbare ruimte

De gemeente ontwikkelt momenteel een visie op het beheer, het onderhoud en de inrichting van de openbare ruimte, als uitwerking van de moties M8 en M9. Dit traject loopt qua ontwikkeling en besluitvorming min of meer gelijk op met de ontwikkeling van het Programma Duurzaamheid. De moties M8 en M9 zijn primair gericht op meer budget om de basis op orde te krijgen en achterstanden weg te werken. Onderdelen van de opgave duurzaamheid worden weliswaar aangestipt, maar niet met prioriteit omschreven.

Het is een gemiste kans als beide trajecten niet goed op elkaar aansluiten. Dat zou de integratie van duurzaamheid in het beheer voor jaren op achterstand zetten. De inzet in het Programma Duurzaamheid is dan ook om de opgave duurzaamheid volwaardig mee te nemen in de visie, de strategie en in de budgetten voor beheer en het onderhoud. Een integrale benadering van opgaven is daarbij het uitgangspunt.

De ruimtebehoefte voor de transitie duurzaamheid zal nader in beeld moeten worden gebracht, voor de gemeente als geheel en per

wijk, buurt, of onderdeel hiervan. Gedacht kan worden aan nieuwe energie-infrastructuur, waterberging, meer en ander groen, circulair materiaalgebruik en oplaadvoorzieningen. Dit levert prioriteiten op voor deze transitie per gebied, naast andere bestaande opgaven zoals woningbouw. Nieuwe ontwikkelingen kunnen ook leiden tot minder ruimtebeslag. Het verlagen van de snelheid in woonwijken naar 30 km/u kan meer beschikbare ruimte opleveren voor het herinrichten van de straat, bijvoorbeeld door bredere voetpaden of fietspaden met meer groen aan te leggen. Uiteindelijk krijgen de opgaven een plek in een gebiedsgerichte aanpak: bijvoorbeeld via het assetmanagement van de openbare ruimte, voorgenomen wijkrenovaties of het Omgevingsplan.

Daarnaast is het raadzaam om een (technisch) uitvoeringskader voor duurzaamheidsmaatregelen te ontwikkelen. Dit uitvoeringskader beschrijft hoe de verschillende aspecten van de transitie doorwerken op technische beheermaatregelen. Deze maatregelen kunnen vervolgens worden opgenomen in de Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR).

Gemeentelijk vastgoed

Het stapsgewijs en planmatig verduurzamen van het eigen vastgoed wordt voortgezet. Het doel is om in 2030 op koers te zijn voor de doelen naar aardgasvrij voor 2050. Dit betekent dat de verduurzamingsopgave voor het gemeentelijk vastgoed voor ongeveer een derde is gerealiseerd. Waar mogelijk worden biobased isolatiematerialen gebruikt. Daarnaast wordt per gebouw bekeken of gelijktijdig maatregelen kunnen worden getroffen die bijdragen aan klimaatadaptatie, vergroening en circulariteit.

Voor het gemeentehuis geldt als doel om in de periode 2026-2030 de verduurzamingsstrategie bepaald te hebben.

Het Programma Duurzaamheid bevat als voornemen om het beleidskader duurzaamheid voor nieuwbouw en renovatie van gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed (uit 2020) te actualiseren. Uitgangspunt is een integrale benadering, die enerzijds rekening houdt met bestaande eisen voor onderhoud, toegankelijkheid, brandveiligheid e.d., anderzijds een brede duurzaamheidsambitie omvat, met als aspecten onder meer:

- bestaande gebouwen zo lang mogelijk behouden en upgraden
- gebruik van natuurlijke en circulaire materialen
- gezondheid van het gebouw als integraal aandachtspunt meenemen
- natuurinclusief bouwen
- klimaatadaptieve maatregelen aan het gebouw of op het aangrenzende terrein

Werklocaties en bedrijven

Het Programma Duurzaamheid heeft als inzet om alle transitie duurzaamheid te verbinden aan het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein en andere werklocaties in Huizen (programma vitale werkgebieden). Meer groen, klimaatadaptieve maatregelen, oplossingen rond netcongestie, opwekking van energie en aanleg van laadinfrastructuur maken werklocaties aantrekkelijker. Welke uitvoeringsmaatregelen worden toegepast op de werklocaties, volgt uit de plannen.

Die plannen worden op latere momenten voor besluitvorming voorgelegd.

Evenementenbeleid

Evenementen zijn een visitekaartje van de gemeente. Een duurzame omgang met materialen en energie tijdens een evenement draagt niet alleen bij aan duurzaamheid, maar versterkt de boodschap dat duurzaamheid in Huizen normaal is. Onderdeel van het Programma Duurzaamheid is een duurzaamheidsscan voor evenementen. Op basis van de scan wordt uitgewerkt welke duurzame maatregelen onderdeel worden van het evenementenbeleid.

Inkopen, opdrachtgeven en aanbesteden

Duurzaam inkopen begint aan de voorkant, al bij het formuleren van de vraag. Het voortdurende samenspel tussen budgethouder (die de vraag of behoefte heeft), de inkoopadviseur én de adviseur duurzaamheid moet zorgen voor een inkooptraject waarin duurzaamheid in alle stappen integraal wordt meegewogen. Dit samenspel is nog niet overal en altijd aanwezig. Om teams en medewerkers in staat te stellen om deze werkwijze consequent toe te passen, is het nodig om:

- Medewerkers duurzaamheid actief te betrekken bij inkoop. Dit gaat niet vanzelf, maar moet op gang worden gebracht.
- Een concreet afwegingskader duurzaamheid te ontwikkelen.
- Financiële ruimte voor duurzaamheid in beeld te brengen. Extra kosten zijn echter niet altijd nodig. Hogere initiële kosten kunnen in voorkomende gevallen gecompenseerd worden door lagere levenscycluskosten.
- Meer bekendheid te geven aan deze werkwijze.

Regelmatig worden meetmethodes ontwikkeld die gebruikt kunnen worden om op beleidsmatig vlak de voortgang van duurzaam inkopen te kunnen volgen. Die methodes zijn vaak complex. Als er eenvoudig te gebruiken meetmethodes worden ontwikkeld, past Huizen die toe.

Facilitair

Het Programma Duurzaamheid bevat het voornemen om te onderzoeken hoe de gemeente kan sturen op het verduurzamen van het zakelijk- en woon-werkverkeer, het verduurzamen van de catering en andere faciliteiten in het gemeentehuis.

Bestuurlijke besluiten

Duurzaamheid wordt een vaste paragraaf van voorstellen aan het college en de gemeenteraad, in elk geval voor een proefperiode van 1 tot 2 jaar. Voorgesteld wordt om niet met deze maatregel te wachten tot 2026, maar deze zo spoedig mogelijk in te laten gaan. Na de proefperiode wordt de toegevoegde waarde geëvalueerd en wordt besloten tot eventuele aanpassing en verbetering.

Financiële doorkijk

Op bovengenoemde gebieden zullen gedurende de opgaveperiode (tot 2050), maar ook al in de programmaperiode (2026-2030) investeringen nodig zijn die op dit moment geen onderdeel uitmaken van gemeentelijke onderhoudsplannen, beheerplannen, vervangingsbudgetten, beleidsprogramma's en dergelijke. Deze investeringen in de openbare ruimte, het gemeentelijk vastgoed, het bedrijventerrein e.d. kunnen zeer groot zijn.

Het Programma Duurzaamheid bevat weliswaar de kaders en richting voor duurzaamheid, maar dit betekent niet dat het programma de totale omvang van deze investeringen zal omvatten. Voor de diverse onderdelen zullen in separate voorstellen besluiten gevraagd worden om duurzaamheid mee te nemen en daarbij de bijbehorende budgetten beschikbaar te stellen, steeds vanuit een integrale afweging van opgaven. Budgetten die wel in het Programma Duurzaamheid worden opgenomen, hebben met name betrekking op onderzoek, advies, capaciteit, inhuur, voorlichting, communicatie, participatie en dergelijke. Zie hiervoor ook paragraaf 10.2.

6.

pagina 38

Energietransitie

6.1 Landelijk beleid en doelstellingen

Het Klimaatakkoord en de Klimaatwet hebben als doel dat Nederland in 2050 klimaatneutraal is: de netto-uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂, moet nul zijn. Voor elke woning, wijk en buurt in is er dan een duurzame, betrouwbare en betaalbare warmteoplossing gerealiseerd. In 2050 worden geen aardgas of andere fossiele brandstoffen meer gebruikt voor het verwarmen van woningen, bedrijven en andere gebouwen. Het opwekken, transporteren en gebruiken van energie moet ingrijpend worden aangepast om te voldoen aan de blijvende (en nog steeds toenemende) vraag naar energie. Energie wordt bij voorkeur decentraal (zo dicht mogelijk bij huis) opgewekt, opgeslagen en gebruikt.

6.2 Visie Huizen op de transitie

Huizen verbindt zich aan het landelijke doel. De energietransitie biedt kansen om tegelijkertijd het wooncomfort te verbeteren, zoals meer ventilatie en koeling. Het isoleren van woningen gebeurt natuurinclusief en bij voorkeur met biobased materialen. Iedereen in Huizen moet mee kunnen doen met de energietransitie. Maatregelen moeten betaalbaar zijn, het voorkomen van hoge energielasten is van groot belang.

De gemeente regisseert de warmtetransitie in Huizen, zoals in het Klimaatakkoord is vastgelegd. De gemeente stelt doelen en begeleidt de samenwerking tussen bewoners, de woningcorporatie(s), de lokale energiecoöperatie HuizenDuurzaam, netbeheerder Liander en in de toekomst mogelijk ook warmtebedrijven.

Een collectieve warmtevoorziening, in welke vorm en omvang dan ook, biedt uitkomst om woningen met weinig ruimte (zoals appartementen) aardgasvrij te maken. Huizen onderzoekt deze mogelijkheid actief. Het is belangrijk om beslissingen hierover duidelijk te communiceren, zodat stakeholders als Liander en de Alliantie hier in hun strategie en plannen rekening mee kunnen houden. Tempo maken is belangrijk. Hoe langer beslissingen over een collectieve warmtevoorziening worden uitgesteld, hoe kleiner de kans wordt dat zo'n voorziening haalbaar is: bewoners kiezen dan in de tussentijd voor individuele oplossingen, waardoor de benodigde schaalgrootte in het gedrang komt. Vooral voor huishoudens met een kleine portemonnee pakt dit scenario nadelig uit, omdat deze huishoudens niet in staat zijn aanpassingen in de woning individueel te betalen.

Huizen wil bij voorkeur zoveel mogelijk gebruik maken van lokaal opgewekte elektriciteit, volgens de doelen uit de Regionale Energie Strategie (RES). Op dit moment is dit in Huizen zonne-energie. Voor het opwekken van elektriciteit zijn er in Huizen, in tegenstelling tot het (groot)verbruik, nog geen knelpunten op het elektriciteitsnet. Dit neemt niet weg dat netcongestie ook bij opwekking steeds meer aandacht vraagt. De interesse voor energieopslag (via batterijen) neemt toe. Voor het realiseren van grote windturbines in Huizen is op dit moment geen draagvlak. Dit politieke standpunt wordt als een gegeven beschouwd. Hierdoor zal Huizen voor de behoefte aan elektriciteit voor een groot deel afhankelijk blijven van opwekking buiten de gemeentegrenzen.

Wie zijn betrokken?

- Inwoners: huurders en woningeigenaren
- Woningcorporaties en particuliere verhuurders
- Energiecoöperatie HuizenDuurzaam
- Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek
- Duurzaam Bouwloket
- Versa Welzijn (opbouwwerk energietransitie)
- Netbeheerder Liander
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
- Bedrijven en maatschappelijke instellingen
- Warmtebedrijven (bij collectieve warmtevoorzieningen)

6.3 Bouwstenen programma

Het doel voor 2030 is meervoudig. Woningisolatie blijft een speerpunt. Het opwekken van zonne-energie via zon op dak en solar carports wordt actief opgepakt. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het actualiseren van plannen (Warmteprogramma) en het onderzoeken van een collectieve warmtevoorziening.

Woningisolatie en netwerksamenwerking

Woningisolatie en energiebesparing houden prioriteit tot 2030. Woningen met slechte energielabels en huishoudens met een risico op energiearmoede krijgen extra ondersteuning. Subsidies worden gecontinueerd. De inzet is om het DuurzaamHuiz in elk geval tot 2030 in stand te houden, voortzetting daarna ligt voor de hand. Natuurvriendelijk isoleren is verplicht, biobased isoleren wordt gestimuleerd. Het streven is om voor elk type woning (huur, koop, met of zonder VvE, monument en dergelijke) een op maat gemaakt

ondersteuningsaanbod beschikbaar te hebben voor energiebesparing, warmte en zon op dak.

De samenwerking met het lokale netwerk wordt voor langere termijn - in beginsel ook na 2030 - voortgezet. Voor het Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek wordt onderzocht of meerjarenafspraken wenselijk zijn.

Warmteprogramma/energievisie

Het Warmteprogramma vervangt de in 2021 vastgestelde Warmtevisie 2022-2026. Dit programma bevat de aanpak voor het (verder) isoleren en aardgasvrij maken van woningen en buurten voor de periode tot 2035. Voor de periode na 2035 wordt de aanpak op hoofdlijnen in het Warmteprogramma opgenomen. Het opstellen van een Warmteprogramma is een wettelijke plicht voor gemeenten. Het Warmteprogramma in Huizen wordt een totaalvisie op alle onderdelen van de energievoorziening: opwek, transport en gebruik van warmte, koeling, opslag en elektriciteit. Het Warmteprogramma wordt vervolgens ten minste elke 5 jaar geactualiseerd.

Een specifiek onderdeel van het Warmteprogramma is het structureren van data over de energietransitie. Er is een veelheid aan

gegevens beschikbaar. Denk aan gegevens over energielabels, opgewekte energie, verbruiksgegevens, isolatiewaarden, bouwjaren, betaalbaarheid, warmtebronnen, de energie-infrastructuur, wijkplannen, voorkeuren van inwoners, aantal aardgasvrije woningen et cetera. Betrouwbare en actuele data is van groot belang voor beleidsontwikkeling, uitvoering en monitoring van resultaten.

Collectieve warmtevoorziening

Het Programma Duurzaamheid bevat het doel om vóór 2030 een principebesluit over een collectieve warmtevoorziening in Huizen te nemen. Dit geeft duidelijkheid aan inwoners en stakeholders als de Alliantie, HuizenDuurzaam en Liander over de plannen voor collectieve warmte in Huizen.

In de nieuwe Wet collectieve warmte wordt vastgelegd dat collectieve warmtevoorzieningen voor minstens 51% in publiek eigendom moeten komen. Gemeenten krijgen daarmee veel invloed. Ook voor de gemeente(raad van) Huizen is de vraag van belang welke positie de gemeente hierbij wil innemen en welke rol de gemeente ziet voor participatie. Dit alles met het oog op betaalbaarheid, eerlijke verdeling van kosten, duurzaamheid van het systeem en leveringszekerheid.

De ontwikkeling van collectieve warmtesystemen duurt zo'n 8-10 jaar. Die periode is onder meer nodig om draagvlak te krijgen voor deelname. Een jarenlang en intensief participatie- en communicatieproces zal nodig zijn. Het meer in positie brengen van HuizenDuurzaam en Versa Welzijn draagt hieraan bij. Dit laat onverlet dat de gemeente, wanneer besloten wordt tot realisatie, fors zal moeten investeren in middelen en capaciteit om dit mogelijk te maken.

De ontwikkeling van nieuwe duurzame bronnen is een randvoorwaarde voor verdere stappen naar collectieve warmte. In Huizen zijn, naast warmte uit het Gooimeer en afvalwater van de rioolwaterzuiveringsinstallatie, met de kennis van nu, weinig andere warmtebronnen voorhanden. De ontwikkeling van extra warmtebronnen in Huizen of de regio is daarom noodzakelijk om in de toekomst duurzame warmte voor inwoners bereikbaar te maken en om de doelstelling te behalen om in 2050 aardgasvrij te verwarmen. Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat de aanleg van een netwerk op basis van zeer lage temperatuur en vanuit daar een clustergewijze ontwikkeling van een warmtenet, kansrijk is. Dit zal verder worden uitgewerkt in het Warmteprogramma.

De Wolfskamer is het eerste project dat zich aandient. Hierbij is één nieuw aan te leggen kunstgrasveld beoogd als collectorveld (warmtebron). Onderzoek toont aan dat de benutting van warmte uit dit te realiseren collectorveld voor het verwarmen van de nieuw te bouwen appartementen, de clubgebouwen van beide voetbalverenigingen en sporthal Wolfskamer, kansrijk is. Binnen dit project ontstaat de eerste mogelijkheid om een mini-warmtenet te ontwikkelen als voorbeeld voor de clustergewijze uitbreiding.

Bovendien levert de gemeente hiermee maatwerk voor de governance (energie-entiteit) van een dergelijk systeem, wat als een blauwdruk kan dienen voor de publieke deelname in warmtenetten die in het kader van de Wet collectieve warmte verplicht wordt gesteld.

Opwekking duurzame energie

Voor zon op grote daken voert de gemeente in 2026-2030 een plan van aanpak uit. De ontwikkeling van solar carports pakt Huizen proactief op. Wanneer (via een separaat voorstel) positief besloten wordt over de realisatie van een solar carport achter het gemeentehuis, wordt deze naar verwachting in 2026 gerealiseerd. Het doel is om voor 2030 ook op twee andere locaties solar carports te plaatsen. Met deze inspanningen wil Huizen naar vermogen bijdragen aan de doelen uit de Regionale Energie Strategie.

Financiële doorkijk

In het Programma Duurzaamheid worden budgetten opgenomen voor het continueren van de Subsidieregeling Woningisolatie Huizen, meerjarige subsidie voor de netwerksamenwerking met HuizenDuurzaam en Versa Welzijn, voortzetting van subsidie voor het DuurzaamHuiz, onderzoeks- en advieskosten voor het Warmteprogramma, het traject naar collectieve warmte en solar carports. Voor de programmaperiode van 5 jaar zijn deze kosten fors. Uitvoeringskosten, zoals voor een collectieve warmtevoorziening of solar carports, maken geen onderdeel uit van het Programma Duurzaamheid. Via separate voorstellen worden hierover besluiten gevraagd.

6.4 Restopgave 2030-2050

Bij deze doelen voor 2030 is de restopgave na 2030 nog zeer groot. Het isoleren van de 'makkelijke' woningen en het plaatsen van zonnepanelen op 'makkelijke' daken is dan achter de rug. Grote inspanningen zullen nodig zijn om inwoners en ondernemers te blijven betrekken en te activeren. Vooral voor de warmtetransitie moet er een enorme versnelling gaan komen: het aantal aardgasvrije woningen zal exponentieel moeten toenemen om uiteindelijk de doelen voor 2050 te behalen.

7.

pagina 43

Circulaire transitie

7.1 Landelijk beleid en doelstellingen

Nederland streeft naar een volledig circulaire economie in 2050, met als tussendoel voor 2030 een halvering van het gebruik van grondstoffen als mineralen en metalen. In een circulaire economie staat het behoud van de waarde van grondstoffen centraal. Grondstoffen, materialen en producten worden zo hoogwaardig mogelijk in de kringloop gehouden door middel van de zogeheten 10R-strategieën (onder andere refuse, reuse, repair, refurbish, recycle). Het huidige kabinet wil voor de behoefte aan grondstoffen minder afhankelijk zijn van het buitenland.

De transitie naar een circulaire economie wordt voor een groot deel Europees via wetgeving en beleid neergelegd bij de industrie en andere bedrijven. Belangrijk hierbij is de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV), die regelt dat bedrijven die producten maken verantwoordelijk zijn voor het afval van die producten. Daarnaast is er het right to repair, met verplichtingen voor fabrikanten om goederen reparabel te maken. Op nationaal niveau wordt onderzoek gedaan naar het beprijzen van milieuschade, heffingen op primaire fossiele grondstoffen en het sturen op circulariteit in bestaande subsidieregelingen. In 2023 is de Nationale Aanpak Biobased Bouwen vastgesteld, die als doel heeft om het gebruik van biobased materialen in de bouwsector te bevorderen.

In het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 is de regio als belangrijke schaal gedefinieerd om de circulaire economie op lokaal niveau te bevorderen. Regio's en gemeenten hebben hiervoor verschillende mogelijkheden. Er is een Bouwstenenaanpak circulaire economie ontwikkeld die hierbij helpt.

7.2 Visie Huizen op de transitie

De overgang van een lineaire naar een circulaire economie is een transitie waar iedereen mee te maken krijgt. De gemeente Huizen verbindt zich actief aan de landelijke ambities voor een circulaire economie en wil daaraan naar vermogen bijdragen.

Het begrip circulaire economie is voor veel mensen abstract en ingewikkeld. Ook voor overheden is het niet eenvoudig om concrete doelen en de rol tot dit veelomvattende onderwerp te bepalen en uit te werken in beleid en projecten. Het Rijksbeleid laat regio's en gemeenten hierin vrij. In deze fase van de circulaire transitie worden daarom de eerste stappen gezet: de gemeente spreekt haar circulaire ambities uit en werkt aan projecten die deze ambitie ondersteunen. Net als voor de andere transities wordt de circulaire transitie samen vormgegeven. De gemeente zoekt daarom de verbinding met bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners, bijvoorbeeld via HuizenDuurzaam.

Wie zijn betrokken?

- Inwoners
- Ondernemers
- Projectontwikkelaars en bouwbedrijven
- Repairbedrijven (kringloop, Repair Café)
- GAD
- Woningcorporatie(s)
- HuizenDuurzaam

7.3 Bouwstenen programma

In 2030 heeft Huizen ervaring opgedaan met diverse projecten die bijdragen aan de circulaire transitie. De effectiviteit en de resultaten zijn in deze periode niet allesbepalend. Leren door te doen is voor de gemeente in 2026-2030 het uitgangspunt. In 2030 is bekend welke projecten kansrijk zijn en opschaling verdienen, zo nodig in regionaal verband.

Circulair in eigen huis

De gemeente Huizen brengt de basis op orde voor circulariteit in eigen huis. Circulariteit wordt volwaardig betrokken in het beleid voor het gemeentelijk vastgoed, subsidies voor woningisolatie (biobased isoleren), economisch beleid, prestatieafspraken met de Alliantie, de inkoop van producten en diensten, beheer en onderhoud van wegen, riolering et cetera.

Samenleving, kringloop, ambachten

De gemeente neemt het voortouw om te bouwen aan een lokaal netwerk voor circulaire activiteiten. Samen met stakeholders worden in de periode 2026-2030 kansen voor (meer) kringloopbedrijvigheid,

reparatie, broedplaatsen of ambachtscentra in kaart gebracht. De gemeente jaagt deze ontwikkeling actief aan door de inzet van een lokale kwartiermaker. Een project als Huizen Repareert (vergelijkbaar met Hilversum Repareert) is ook in Huizen goed mogelijk.

Tegelijkertijd werken kringloopbedrijven regionaal, en opereren verbonden partijen als Tomin en de GAD in een regionale context. Over de inzet van de GAD en Tomin (arbeidsmarkt) moeten op regionaal niveau afspraken worden gemaakt. Recent is opdracht gegeven voor een kwartiermaker circulaire economie, die regionale kansen op dit gebied in beeld brengt. Hier sluit Huizen op aan.

Bouwen en renoveren

Huizen bevordert circulair en duurzaam bouwen via het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw. Voor projectontwikkelaars en bouwbedrijven organiseert de gemeente, bij gebleken behoefte, kennisbijeenkomsten op het gebied van duurzaam en circulair bouwen. Onderzocht wordt of het pilotproject circulaire badkamers (de Alliantie), dat in Gooise Meren is uitgevoerd, regionaal kan worden opgeschaald.

Bedrijventerrein en ander werklocaties

Een van de aspecten die wordt meegenomen in het programma vitale werkgebieden is hoe circulaire bedrijvigheid op werklocaties in Huizen kan worden bevorderd en wat daarvoor nodig is. Circulaire activiteiten doen vaak een beroep op de schaarse ruimte. Het is van belang de potentiële ruimtevraag in kaart te brengen en mee te nemen in het ruimtelijke en economische beleid. Voor het mkb in Huizen kan worden gedacht aan het aanbieden van circulaire coaches.

Omgevingsbeleid

Het gemeentelijke omgevingsbeleid kan circulaire activiteiten stimuleren. Het kan gaan om welstandsbeleid, het Omgevingsplan, vergunningen en dergelijke. Denk aan het stimuleren van het gebruik van oude bouwmaterialen (bijvoorbeeld dakpannen) voor gebouwen in het Oude Dorp. De gemeente onderzoekt welke mogelijkheden kansrijk en passend zijn voor Huizen.

Huishoudelijk afval

De regionale grondstoffenvisie (2021) wordt in samenspraak met gemeenten en de GAD uitgevoerd. De afvalinzameling door de GAD richt zich daarmee op hoogwaardig hergebruik. Afvalpreventie krijgt meer aandacht. De gemeente gaat daar zelf ook een rol in spelen. De communicatie over afvalscheiding door de GAD wordt zoveel mogelijk afgestemd op de gemeentelijke communicatie over circulariteit en duurzaamheid.

Financiële doorkijk

In het Programma Duurzaamheid zullen budgetten worden opgenomen voor genoemde activiteiten als de lokale kwartiermaker, het organiseren van bijeenkomsten, onderzoek naar het omgevingsbeleid en circulaire coaches. De kosten van deze activiteiten zijn, ten opzichte van andere transitie, relatief bescheiden van omvang. Uitvoeringskosten voor bijvoorbeeld circulair bouwen of circulair inkopen maken geen onderdeel uit van het Programma Duurzaamheid.

7.4 Restopgave 2030-2050

Hierover is nog weinig duidelijk. Tussen 2030 en 2050 richt het landelijk beleid zich naar verwachting op het verder vormgeven van een circulaire economie door technologische innovaties te stimuleren, wetgeving te ontwikkelen en gedragsverandering te bevorderen. Europese en landelijke ontwikkelingen zijn van grote invloed op de rol die de gemeente na 2030 kan spelen. De opgave na 2030 is hoe dan ook nog enorm en, meer dan voor alle andere transitie, sterk afhankelijk van de (inter)nationale context.

8.

pagina 47

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

8.1 Landelijk beleid en doelstellingen

Nederland wil in 2050 weerbaar zijn tegen de effecten van klimaatverandering. Dit vraagt om forse ingrepen in de leefomgeving. Het Rijk werkt aan maatregelen voor de waterveiligheid, de voedselzekerheid en landbouw, aanpassing van infrastructuur, natuurinclusieve bebouwing en het voorkomen van droogte. De Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2014) stelt dat al het ruimtelijke beleid vanaf 2020 bijdraagt aan het doel om in 2050 klimaatbestendig te zijn. Tot nu toe is de Deltabeslissing vrijblijvend geweest, maar een verschuiving naar meer regulering wordt verwacht.

Gelijktijdig vereist de biodiversiteitscrisis een dringend herstel om negatieve gevolgen voor de voedsel- en drinkwatervoorziening en de natuur zelf te voorkomen. De achteruitgang van insecten baart zorgen en verdient speciale aandacht. Het landelijke doel voor biodiversiteitsherstel in 2050 is een volledig hersteld en veerkrachtig ecosysteem waarin biodiversiteit wordt beschermd, duurzaam wordt benut en bijdraagt aan klimaatbestendigheid, voedselzekerheid en een gezonde leefomgeving. Het beleid richt zich op soortenbescherming, natuurinclusieve landbouw, waterbeheer en het versterken van de biodiversiteit in natuurgebieden (Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000) en daarbuiten.

Biodiversiteitsherstel draagt op meerdere manieren bij aan een groene en gezonde leefomgeving. Een evenwichtig ecosysteem is cruciaal voor onze gezondheid en welzijn. Het versterken van natuurlijke ecosystemen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit, vruchtbaarheid van de bodem en de (drink)waterkwaliteit. Een diverse en veerkrachtige natuur helpt tegelijkertijd om klimaatverandering en

ziekten te bestrijden. Maatregelen voor het herstel van natuur van zowel flora als fauna zijn (dus) op allerlei vlakken verweven met een goede leefomgeving en maatregelen voor klimaatadaptatie.

Het Rijk voert dit beleid uit met provincies, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en andere stakeholders. Waar de Rijksoverheid stimuleert en Europese regelgeving uitvoert, is de gemeente aan zet om binnen haar mogelijkheden ambities te vertalen naar maatregelen in de eigen gemeente.

8.2 Visie Huizen op de transitie

Qua ambitie verbindt Huizen zich, zowel voor klimaatadaptatie als voor biodiversiteit, aan de landelijke doelen. Verwacht wordt dat de gevolgen van klimaatverandering in de toekomst vaker en heviger merkbaar worden. Ook in Huizen moet hier rekening mee worden gehouden. Dit vraagt om een aanpak op het gebied van klimaatadaptatie die voor langere tijd houdbaar is en rekening houdt met toekomstige ontwikkelingen en scenario's. En dus om het ontwikkelen en actueel houden van een aanpak die uitgaat van beschikbare data over de situatie in Huizen.

Bij het herstellen van de biodiversiteit is uitvoeringstempo geboden. Er is feitelijk geen tijd te verliezen, omdat de negatieve gevolgen van biodiversiteitsverlies snel toenemen en onomkeerbaar kunnen worden. Groen kent bovendien een ontwikkeltijd: een boom komt jaren na het aanplanten pas tot volle wasdom. Daarom is ook de bescherming en het zorgvuldig beheer van het huidige groene kapitaal binnen en buiten de bebouwde kom van strategisch belang.

De gemeente heeft een sleutelpositie om de biodiversiteit in de directe omgeving, gecombineerd met maatregelen voor klimaatadaptatie, te bevorderen. Wanneer groenprojecten worden gecombineerd met voorzieningen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten worden meerdere doelen gediend, zoals het stimuleren van sociale cohesie, het tegengaan van eenzaamheid of het bevorderen van gezondheid. Daarmee is beleid gericht op groen en biodiversiteit niet in de laatste plaats beleid dat bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Een succesvolle aanpak wordt uiteindelijk bepaald door uitvoerbaar beleid dat door de gehele gemeente heen wordt meegenomen in beleidsafwegingen, uitvoering van projecten, beheer en financiering.

Wie zijn betrokken?

- Inwoners
- Natuurorganisaties, waaronder het Goois Natuurreservaat
- Provincie Noord-Holland
- Vrijwilligers (expertgroep natuur)
- Waterbeheerders (Rijkswaterstaat en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht)
- Woningcorporatie(s)
- Bedrijven

8.3 Bouwstenen programma

In de periode tussen 2026 en 2030 wordt de stap gezet van incidentele projecten die bijdragen aan biodiversiteit en klimaatadaptatie naar een planmatige aanpak op basis van geanalyseerde data. Data wordt op dit moment verzameld en gestructureerd. Het streven voor 2030 is dat

bij alle ingrepen in beleid en beheer rekening wordt gehouden met klimaatadaptatie en natuurwaarden.

Beheer en inrichting openbare ruimte

De inzet van het Programma Duurzaamheid is om klimaatadaptatie en biodiversiteit volwaardig mee te nemen in de visie, de strategie en in de budgetten voor beheer en het onderhoud van de openbare ruimte, met een integrale benadering van alle opgaven in een gebied als uitgangspunt.

Een uitvoeringskader voor maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit ondersteunt dit traject. Als basis voor dit kader geldt de landelijke Maatlat klimaatadaptieve groene gebouwde omgeving. Deze maatlat bevat richtlijnen en prestatie-eisen voor de thema's wateroverlast, droogte, hitte, biodiversiteit, bodemdaling en gevolgbeperving van overstromingen. Het

ontwikkelen van dit uitvoeringskader wordt opgenomen als project in het Programma Duurzaamheid. Zie hiervoor ook paragraaf 5.2.

Deze nieuwe aanpak heeft gevolgen voor het groenbeheer: dit beheer draagt in de toekomst doelgericht bij aan het versterken van leefgebieden voor verschillende soorten planten en dieren. De principes van het Kleurkeurmerk (ecologisch bermbeheer) worden daarbij breed toegepast in het beheer. Inzichten in de lokale natuurwaarden zijn daarbij een uitgangspunt, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met maatwerk en de diverse functies binnen het gebied. Bovengenoemde aanpak wordt idealiter al toegepast bij de herinrichting van Stad en Lande. De ontwikkeling van dit uitvoeringskader vraagt echter tijd en is niet op tijd klaar om mee te nemen in het project.

Dat neemt niet weg dat het vastgestelde ambitieniveau voor het project Stad en Lande uitgaat van maatregelen die bijdragen aan meer biodiversiteit en inspelen op wateroverlast, droogte en hittestress. De concretisering daarvan vindt momenteel plaats in het ontwerp voor de wijkinrichting.

Knelpunten klimaatadaptatie aanpakken

De Klimateffectatlas geeft een eerste inzicht in de knelpunten en risico's op het gebied van wateroverlast, hittestress en droogte. Hiteilanden en eventuele andere (toekomstige) knelpunten worden met behulp van aanvullende gegevens nader in kaart gebracht. Het streefdoel is om in 2030 de meest urgente knelpunten (voor zover aanwezig) te hebben weggewerkt. Met de aanpak om deze knelpunten planmatig op te lossen is dan begonnen.

Versterken van de groenblauwe structuur en leefgebieden

De gemeente gaat proactief kansen onderzoeken voor het versterken van de groenblauwe infrastructuur en het kwalitatief opwaarderen van leefgebieden voor soorten. Specifieke aandacht is er voor bedreigde en algemene plant- en diersoorten die in Huizen voorkomen en het vergroten van de bloemrijkheid om insecten te helpen. Potentiële locaties worden op kaart gezet op basis van de Natuurwaardenkaart Huizen en de Klimateffectatlas. Dit zijn sowieso locaties die het natuurgebied verbindt met de buitengebieden in Huizen. Huizen neemt zodoende, in samenwerking met het GNR en de provincie Noord-Holland, een actieve rol aan bij het versterken van het Natuurnetwerk Nederland.

De vervolgstap is het definiëren van de projecten om de groenblauwe infrastructuur daadwerkelijk te versterken. Deze projecten zijn voor 2030 geïnventariseerd en waar mogelijk in uitvoering.

Participatie

De gemeente zoekt steun bij een expertgroep van inwoners die hun kennis willen inzetten voor het groenbeleid. De eerste stappen zijn hiervoor al gezet. Een andere vorm van participatie is het samen inrichten en onderhouden van groen, het Voedselbos of het aanleggen van gemeenschappelijke groenzones. De gemeente nodigt hiervoor inwoners uit en levert hierbij praktische ondersteuning.

In de toekomst werken inwoners en de gemeente samen aan het vervangen van tegels door planten. Als de gemeente stenen uit de openbare ruimte wil halen voor meer groen, wordt iedereen uitgenodigd om mee te denken en te helpen, bijvoorbeeld door tegelwippen of het inschakelen van groencoaches. Ook komt er een regentonactie bij het project Stad en Lande.

Financiële doorkijk

De budgetten in het Programma Duurzaamheid zijn bedoeld voor het ontwikkelen van beleid, advies, onderzoek naar groenblauwe structuren, en voor participatie en communicatie. Uitvoeringskosten in de openbare ruimte vallen hierbuiten. Laatstgenoemde kosten kunnen hoog zijn, waarbij wordt opgemerkt dat bovendien nog achterstanden dienen te worden weggewerkt als onderdeel van de uitwerking van de moties M8 en M9.

8.4 Restopgave 2030-2050

In 2030 is de strategie voor klimaatadaptatie en biodiversiteit vastgesteld en is de uitvoering gestart. Na 2030 zal de focus gericht zijn op het uitvoeren van maatregelen. Dit is de periode waarin het merendeel van de investeringen gepleegd wordt. De financiële impact hiervan is naar verwachting groot, maar hangt ook af van verdere gemeentelijke ambities. Het gaat in deze periode vooral om uitvoering van fysieke maatregelen, maar ook om het opnemen van deze nieuwe maatregelen en nieuw ingerichte gebieden in het beheer.

9.

pagina 53

Duurzame mobiliteit

9.1 Landelijk beleid en doelstellingen

De Mobiliteitsvisie 2050 voor Nederland richt zich op multimodale, duurzame en slimme mobiliteit. Het doel is dat mobiliteit in 2050 klimaatneutraal is. Elektrische en autonome voertuigen, gedeeld vervoer en een efficiënt openbaar vervoersnet zijn de uitgangspunten. De juiste mobiliteit op de juiste tijd en plaats staat centraal. Dit moet zorgen voor minder verkeersdruk, lagere CO₂-uitstoot en een betere bereikbaarheid, terwijl de kwaliteit van de leefomgeving wordt behouden of verbeterd. Binnen de mobiliteitsvisie is er de Nationale Agenda Laadinfrastructuur, gericht op elektrisch rijden.

9.2 Visie Huizen op de transitie

Het voornemen is om een Mobiliteitsvisie Huizen 2050 te ontwikkelen, volgend op de evaluatie van het huidige Mobiliteitsplan Huizen. In deze op te stellen Mobiliteitsvisie kunnen de doelen, uitgangspunten en bouwstenen uit dit hoofdstuk 9 worden verwerkt.

De gemeente Huizen onderschrijft de doelstellingen uit de landelijke Mobiliteitsvisie. Uitgangspunt is dat in 2050 alle inwoners binnen 15 minuten lopen of fietsen toegang hebben tot alle basisvoorzieningen. Om dit voor de lange termijn vorm te geven hanteert Huizen het STOEP-principe. Vervoersbewegingen worden daarbij van hoog naar laag als volgt geprioriteerd:

- **Stappen** (lopen, inclusief voortbewegen in een rolstoel of scootmobiel)
- **Trappen** (fietsen)
- **OV**

- **Elektrische** (deel)auto
- **Personenauto**

Toepassing van deze prioritering vraagt om een gefaseerd en zorgvuldig proces, dat past bij Huizen en dat kan rekenen op draagvlak bij bewoners en bedrijven. De vertaling kan zijn dat, toewerkend naar 2050, fietsers en voetgangers geleidelijk aan meer voorrang krijgen. Dit zorgt voor schonere lucht en werkt positief op de gezondheid en het welzijn van inwoners. Fietspaden worden verbreed, en groen en veilig ingericht. Een groeiend aantal inwoners gaat per fiets naar de rand van het dorp en stapt bij een overstappunt (hub) over op hoogwaardig openbaar vervoer of een elektrische deelauto om naar bestemmingen buiten Huizen te komen. Dit vraagt om meer busverbindingen van goede kwaliteit. Bij de hubs zijn laadpleinen en, als dit landelijk een vlucht neemt, stations voor waterstof. De individuele laadpalen in het dorp maken op termijn plaats voor laadpleinen op centrale plekken in het dorp. Hier wordt energie opgewekt, opgeslagen en met slimme systemen geleverd aan de buurt. Winkels en horeca in het dorp krijgen hun voorraad geleverd vanuit een logistieke hub.

Het doel is om de juiste mobiliteit op de juiste tijd en plaats in te zetten. Ook in Huizen zal Mobility as a Service (MaaS) zich naar verwachting geleidelijk aan ontwikkelen tot een oplossing die alle aanwezige vervoersopties van deur tot deur faciliteert. Het vervullen van alle individuele mobiliteitsbehoeften is een collectief vraagstuk, en dus een belangrijke taak voor de overheid, ook de gemeente.

Huizen werkt samen met gemeenten in de regio en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) op het gebied van mobiliteit. Ontwikkelingen over

zero emissiezones, logistieke hubs, deelvervoer en andere innovaties worden op deze schaal gevolgd. Waar nodig doet Huizen zelfstandig onderzoek om ontwikkelingen in Huizen mogelijk te maken.

Het tempo dat Huizen inzet voor deze veranderingen wordt zelfstandig en zorgvuldig gekozen. Veranderingen kunnen worden gestimuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van deelvervoer of snelladen, maar moeten tegelijkertijd aansluiten bij andere opgaven en bij de vraag van bewoners en bedrijven (en het draagvlak hiervoor).

Wie zijn betrokken bij de transitie naar duurzame mobiliteit?

- Inwoners
- Bedrijven
- Provincie Noord-Holland
- MRA
- Regio(gemeenten)
- Interne afdelingen die voertuigen/mobiliteit inkopen

9.3 Bouwstenen programma

Onderstaande bouwstenen zijn een verdere uitwerking van de bovengenoemde visie en kunnen als input dienen voor de te ontwikkelen Mobiliteitsvisie Huizen 2050.

Ruimtebesparing en ruimtevraag

Mobiliteitshubs, meer openbaar vervoer en deelvervoer kunnen een rol spelen bij het oplossen van ruimteknelpunten in de gemeente. Anderzijds vragen nieuwe vormen van mobiliteit ruimte, zoals de aanleg van laadinfrastructuur. De ruimtebehoefte en ruimtebesparingen rond mobiliteit worden in kaart gebracht, als onderdeel van het bredere onderzoek naar de ruimtevraag duurzaamheid (zie ook paragraaf 5.2).

Fietsers en voetgangers

Fiets- en looppaden worden aantrekkelijker gemaakt. Hierbij wordt aangesloten op de Speel-, sport- en beweegnota 2025-2029. Groen wordt, waar het kan, toegevoegd aan paden via lage borders en bomen, wat bijdraagt aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. De verlichting van de paden is 'op maat'. Bankjes langs paden zijn van circulaire materialen. Regionale doorfietsroutes worden verder ontwikkeld.

Openbaar vervoer

De gemeente blijft aandacht vragen voor de positie die Huizen heeft in het aanbod van openbaar vervoer. Het verbeteren van het openbaar vervoer richting Utrecht en Almere is een van de aandachtspunten.

Deelvervoer

Deelvervoer wordt actief gestimuleerd en gepromoot. De gemeente omarmt initiatieven uit de samenleving om deelautomobiliteit voor zowel fietsen als auto's toe te passen in de buurt.

Elektrisch vervoer

Het vraaggestuurd toevoegen van laadpalen tot 2030 wordt voortgezet. Tegelijkertijd onderzoekt Huizen hoe de transitie naar elektrisch vervoer gecombineerd kan worden met andere uitdagingen. Denk hierbij aan nieuwe oplossingen voor netcongestie, laadinfra en deelmobiliteit, zoals laadpleinen en slim laden.

In samenwerking met MRA-elektrisch zet Huizen stappen voor snellaadstations. In 2030 zijn deze stations op enkele strategische plekken in Huizen geplaatst.

Hubs/overstappunten

Huidige en toekomstige plekken waar inwoners uit Huizen overstappen op andersoortig vervoer, onder andere parkeerplekken, zijn veilig en aantrekkelijk ingericht. Dit uitgangspunt is al opgenomen in het huidige Mobiliteitsplan.

Wegennetwerk

Het uitbreiden van 30 km/u-zones wordt in toenemende mate toegepast in gemeenten, vanuit doelstellingen op het gebied van verkeersveiligheid, een betere leefomgeving en duurzamere mobiliteit. Het is een trend die waarschijnlijk in de komende jaren verder zal groeien. Deze ontwikkeling wordt omarmd, waarbij de uitvoering plaats zal vinden in een tempo dat past bij de behoefte en mogelijkheden. Uitbreiding van deze gebieden biedt kansen om bestaande wegen te transformeren naar (betere en groenere) fiets-, wandel-, en verblijfszones.

Eigen organisatie

Het verduurzamen van de eigen mobiliteit (dienstreizen, woon-

werkverkeer, wagenpark) wordt onderzocht, met als leidend principe of de eigen mobiliteit minder (thuiswerken), anders (fiets in plaats van auto) of schoner (elektrisch in plaats van benzine) kan. De solar carport bij het gemeentehuis biedt kansen wanneer hier oplaadvoorzieningen aan gekoppeld worden. Nieuwe voertuigen zijn elektrisch of op waterstof. Huizen heeft hier een voorbeeldrol.

Financiële doorkijk

Wanneer bovenstaande maatregelen worden vertaald in de Mobiliteitsvisie Huizen 2050, zijn hier grote investeringen mee gemoeid. Denk aan (verbetering van) fietspaden, hubs, laadpleinen, snellaadstations, transformatie naar 30 km-zones en dergelijke. Deze investeringen maken echter geen onderdeel van het Programma Duurzaamheid, maar van de op te stellen Mobiliteitsvisie 2050. Het benodigd budget voor duurzame mobiliteit in het Programma Duurzaamheid zelf is daardoor beperkt.

9.4 Restopgave 2030-2050

De impact van de activiteiten tot 2030 kan groot zijn, afhankelijk van het uitvoeringstempo. Huizen zal zich ook na 2030 blijven richten op de landelijke doelen en die doelen lokaal vertalen. Om in 2050 aan de doelstellingen te voldoen, ligt er na 2030 nog een grote opgave in het verschiet. De impact van de noodzakelijke veranderingen zal de komende jaren steeds duidelijker worden, waarbij de tendens is dat anders naar mobiliteit gekeken moet worden. Dit houdt in dat niet alleen de nadruk wordt gelegd op het efficiënt regelen van het autoverkeer, maar ook dat alternatieven met minder impact op het milieu, de samenleving en de ruimte nadrukkelijk een plek gaan

krijgen. Dit nieuwe perspectief draagt bij aan een voor de toekomst
houdbare benadering van mobiliteit. De financiële gevolgen zijn ook
na 2030 groot en zullen gedeeltelijk door hogere overheden
opgebracht moeten worden.

10.

pagina 58

Opbrengst en doorkijk

10.1 Opbrengst van deze notitie

De notitie Sturen op Duurzaamheid omschrijft de duurzaamheidsopgave in Huizen en bevat bouwstenen voor een Programma Duurzaamheid 2026-2030, met als perspectief de doelen voor 2050. In de notitie zijn beschreven:

- de definiëring en afbakening van het begrip duurzaamheid
- de urgentie van de opgave duurzaamheid
- het speelveld waarbinnen de gemeente invloed heeft op duurzaamheid en de gemeentelijke rollen
- de doelstellingen voor 2050
- de huidige stand van zaken rond duurzaamheid in Huizen
- de belangrijkste uitgangspunten voor de werkwijze van de gemeente
- de geldende kaders en randvoorwaarden
- de verschillende bouwstenen voor het Programma Duurzaamheid 2026-2030, per transitie uitgewerkt in een gemeentelijke visie, een overzicht van betrokkenen, een globale doelomschrijving voor 2030, de bijbehorende programmaonderdelen en een doorkijk op de financiële impact
- de restopgave na 2030.

De notitie dient als strategische basis voor het Programma Duurzaamheid 2026-2030 en opvolgende programma's. De notitie beantwoordt de vraag waar Huizen staat op het gebied van duurzaamheid, welke doelen de gemeente nastreeft en welke werkwijze hierbij past. Als basisdocument biedt het houvast om opgavegericht te werken en de noodzakelijke verandering, zowel extern als intern, te initiëren en te faciliteren.

10.2 Financiële doorkijk naar Programma Duurzaamheid

Na vaststelling van deze notitie Sturen op Duurzaamheid in de raad van 20 maart 2025 volgt een concept van het Programma Duurzaamheid. Dit concept zal als bijlage onderdeel uitmaken van de Voorjaarsnota 2025, op basis waarvan de raad gevraagd wordt een afweging te maken voor het beschikbaar stellen van middelen voor het programma. Zie hiervoor ook paragraaf 1.2.

Het is nuttig om onderscheid aan te brengen tussen budget dat gekoppeld wordt aan de vaststelling van het Programma Duurzaamheid en budget waarvoor dit niet gebeurt. In grote lijnen gaat het om het volgende inhoudelijke onderscheid.

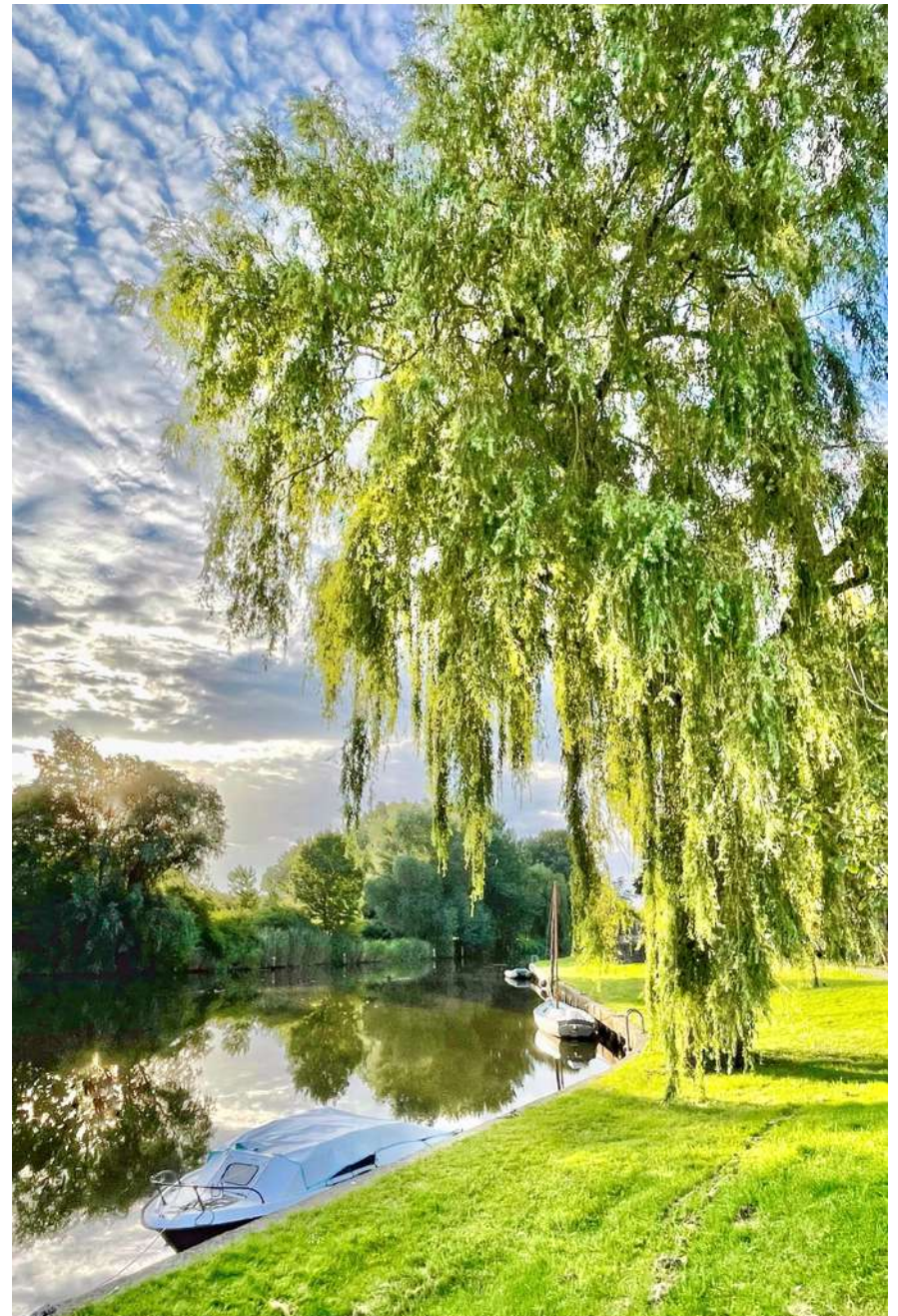
1. Middelen die gekoppeld worden aan de vaststelling van het Programma Duurzaamheid zijn veelal middelen voor onderzoek, advies, beleidsontwikkeling, inhuur van expertise, participatiecapaciteit, communicatiemiddelen en subsidies aan inwoners (woningisolatie) of stakeholders (HuizenDuurzaam, Versa Welzijn). Deze middelen worden na vaststelling van het programma gelabeld als duurzaamheidsbudget en maken dan onderdeel uit van het budget van het 'team duurzaamheid'. Uit deze notitie blijkt dat voor alle transities, met name voor de warmtetransitie, voor dit type uitgaven budget nodig is. Het heeft de voorkeur dat de omvang van dit budget bij de vaststelling van het programma bij benadering bekend is. Is dit het geval, dan wordt dit budget in het programma opgenomen. Is dit niet het geval, omdat bijvoorbeeld over onderdelen nog besluitvorming moet plaatsvinden (denk aan uitvoering van het Warmteprogramma en de collectieve warmtevoorziening), dan

worden deze onderdelen niet opgenomen en volgt daarover op een later moment besluitvorming via separate voorstellen.

2. De andere categorie van budgetten zijn budgetten die niet binnen het team duurzaamheid worden beheerd, maar door andere afdelingen: budget voor het beheer van de openbare ruimte, voor verduurzaming van werklocaties, voor inkoop van producten en diensten en dergelijke. Uit deze notitie blijkt dat de opgave duurzaamheid grote impact heeft op deze beleidsterreinen. Investerings in duurzaamheid op deze gebieden volgen uit afzonderlijke voorstellen die door de betreffende afdelingen worden voorbereid, steeds vanuit een integrale afweging van opgaven. Het is daarbij van groot belang - en dat is een belangrijke voorwaarde voor de verandering die moet worden ingezet - dat duurzaamheid meer expliciet en met de juiste kennis en kunde in die voorstellen wordt meegewogen. Het team duurzaamheid geeft hierbij gevraagd en ongevraagd advies.

Over de periode na 2030 is nog veel onbekend. Het is aannemelijk dat na 2030 de investeringen in duurzaamheid minstens even groot zullen zijn als in de periode 2026-2030. Redenen hiervoor (kunnen) zijn:

- De periode 2026-2030 wordt deels benut voor onderzoek en projectvoorbereiding, waardoor de uitvoeringskosten later aan bod komen.
- Eenvoudige en rendabele maatregelen worden vaak als eerste genomen, de meer uitdagende vraagstukken worden naar de toekomst verplaatst.
- Sommige veranderingen zijn weliswaar nu al gestart, maar de uitvoering hiervan komt pas na 2030 echt op stoom.

Bijlagen

Bijlage 1: Opgavegericht werken aan duurzaamheid

Onder opgavegericht werken vallen verschillende onderdelen.

Opgavegericht werken vraagt om:

- Een bestuurlijke opdracht
- Vaststellen van kaders van criteria
- Beschrijven van de huidige situatie
- Opstellen van een langetermijnvisie
- Organiseren van samenwerking
- Kiezen van een werkwijze en sturing
- Rapporteren, monitoren, evalueren en leren

Voor elk van deze onderdelen is hieronder toegelicht hoe voor de opgave duurzaamheid invulling is gegeven aan deze onderdelen. Er is aangegeven of dit volledig: ✓ of gedeeltelijk: is gebeurd.

Bestuurlijke opdracht ✓

Het college heeft eind 2023 besloten om een Programma Duurzaamheid 2026-2030 te ontwikkelen. De ambitie hiervoor komt voort uit het Collegeakkoord. Zie voor een toelichting paragraaf 1.2. Met deze notitie Sturen op Duurzaamheid wordt de opgave nader afgebakend, worden doelstellingen beschreven en betrokkenen geïnventariseerd.

Kaders en criteria

Deze notitie Sturen op duurzaamheid beschrijft in hoofdstuk 3 de uitgangspunten en kaders die van toepassing zijn op de opgave duurzaamheid. De wettelijke en (inhoudelijke) beleidskaders zijn in beeld. De kaders in budget volgen op basis van de uitwerking van het programma op basis van deze notitie.

Huidige situatie ✓

Deze notitie Sturen op Duurzaamheid beschrijft in hoofdstuk 3 de huidige stand van zaken. Deze kan bij het uitwerken van het programma zo nodig worden verfijnd.

Langetermijnvisie

Deze notitie bevat een visie op de duurzaamheidsopgaven voor de lange termijn. Waar nodig wordt de visie op onderdelen nog verfijnd, bijvoorbeeld in de het Warmteprogramma waarin de visie op de energie- en warmtetransitie zal worden uitgewerkt. Uitgaande van de doelen voor 2050 wordt een programma opgesteld voor de eerste periode, te weten 2026-2030.

Organiseren samenwerking

Deze notitie beschrijft in hoofdstuk 6 t/m 9 de samenwerkingspartners die nodig zijn voor realisatie van de opgave en gaat in op de (al bestaande en beoogde) wijze van samenwerking. Dit proces is gestart, maar vraagt voortdurend aandacht. Onderdeel van het programma is het ontwikkelen van een samenwerkings- en participatiestrategie.

Kiezen van de werkwijze en sturing

De uitwerking van de samenwerking in termen van sturing, functies en rollen, bemensing (vast/flexibel, intern/extern en werkwijze) wordt bepaald in het Programma Duurzaamheid zelf of de uitvoering hiervan. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de verhouding tussen (activiteiten en rollen in) de lijnorganisatie en het programma. Als regionale samenwerking kan helpen om voortgang te boeken, wordt die samenwerking actief gezocht. Het is belangrijk om op alle schaalniveaus actief te zijn.

Rapporteren, monitoren, evalueren en leren

Er wordt uitgegaan van jaarlijkse rapportages aan college en raad over de voortgang van het Programma Duurzaamheid. Opgavegericht werken houdt per definitie in dat de wijze van sturing en samenwerking met regelmaat geëvalueerd wordt. Verbeterpunten worden verwerkt in tussentijdse rapportages.

In de managementletter van de accountant d.d. 3 december 2024 is het advies opgenomen om een vorm van duurzaamheidsverslaggeving op te gaan zetten. De accountant verwacht dat de vrijwillige duurzaamheidsverslaggeving (VSME), ook in de publieke sector, hiervoor de standaard wordt. Hierop zal worden ingespeeld.

Bijlage 2: Wetgeving en beleid transitie duurzaamheid

INTERNATIONAAL

- Klimaatakkoord van Parijs 2015: opwarming van de aarde beperken tot maximaal 2°C (streven is 1,5°C) ten opzichte van het pre-industriële tijdperk, door uitstoot van broeikasgassen te verminderen
- Biodiversiteitsverdrag VN 1992: behoud van biodiversiteit, het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Natura 2000: Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, gericht op het behoud en herstel van biodiversiteit (uitvoering Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Europese Green Deal: EU klimaatneutraal in 2050 met plan om de EU-economie te verduurzamen
- Natuurherstelwet EU: herstelmaatregelen die ervoor moeten zorgen dat in 2030 ten minste 20% van de land- en zeegebieden van de EU hersteld is, en in 2050 alle aangetaste ecosystemen
- Overige Europese richtlijnen voor bijvoorbeeld ecodesign van producten, waterkwaliteit, emissies van voertuigen, afvalinzameling, producentenverantwoordelijkheid voor recycling et cetera.
- Sustainable Development Goals: 17 wereldwijde doelen die in 2015 door de Verenigde Naties werden vastgesteld om armoede uit te roeien, de natuur te beschermen en duurzame welvaart te bevorderen

NATIONAAL, PROVINCIAAL, REGIONAAL

Duurzaamheid (bevat alle transitie)

- Landelijk Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
- Convenant Toekomstbestendige Woningbouw: door provincies, gemeenten en bouwpartijen ontwikkeld convenant met duurzaamheidseisen voor nieuwe woningbouwprojecten
- MRA-convenant Green Deal Houtbouw 2021-2025
- MRA-agenda 2025-2028 Anders Kijken, Anders Doen
- Omgevingsverordening Noord-Holland: regels voor natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water

Energietransitie

- Klimaatakkoord en Klimaatwet: reductie van broeikasgasuitstoot met 55% in 2030 (t.o.v. 1990) en klimaatneutraliteit in 2050 via afspraken over CO₂-reductie per sector: industrie, productie elektriciteit, gebouwde omgeving, landbouw en mobiliteit
- Klimaatnota 2024
- Regionale Energie Strategie (RES) Noord-Holland Zuid: regionaal plan voor duurzame opwek
- EnergiePrestatieNormering (EPN) voor nieuwbouw
- Wet collectieve warmte (in ontwikkeling): regelt de wijze waarop collectieve warmtevoorzieningen (warmtenetten) moeten worden ingericht
- Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie: bevat onder andere de gemeentelijke bevoegdheid om aardgasvrije wijken aan te wijzen via het Omgevingsplan
- Energiebesparingsplicht voor bedrijven en instellingen

Klimaatadaptatie

- Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS): Nederland moet in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust zijn, ofwel voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering, zoals overstromingen, droogte en hitte
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie: hierin worden de gevolgen van klimaatverandering vertaald naar een watermanagementplan

Circulaire economie

- Nederland Circulair: Rijksbreed Programma Circulaire Economie
- Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2023-2030
- Nationale Aanpak Biobased Bouwen 2023-2030: opschaling markt biobased bouwen en renoveren
- Van Afval naar Grondstof: doelen voor hoogwaardige verwerking huishoudelijk afval
- MRA-doelstellingen circulair inkopen 2018: 100% duurzaam inkopen in 2030, 50% in 2025

Biodiversiteit

- Natuurnetwerk Nederland (NNN) met ecologische hoofdstructuur (EHS): netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden dat natuurgebieden beter moet verbinden
- Nederland Natuurpositief: ambitie van de provincies en het Rijk om de natuur niet alleen binnen natuurgebieden, maar ook in steden, op het platteland en in grote wateren te versterken
- Deltaplan biodiversiteitsherstel: opgesteld door NGO's, boerenorganisaties en bedrijven, ondersteund door de overheid
- Programma Natuurnetwerk 2024 en beheerplan biodiversiteit (Provincie Noord-Holland)

Duurzame mobiliteit

- Mobiliteitsvisie 2050
- Nationale Agenda Laadinfrastructuur

LOKAAL (GEMEENTE)

- Transitievisie Warmte (Warmtevisie Huizen) visie tot 2050 en plan voor 2022-2026 van de gemeente Huizen voor woningisolatie en op termijn aardgasvrij worden
- Strategienota publieke laadinfrastructuur en elektrisch vervoer 2021-2025: beleid Huizen voor publieke laadpunten
- Beleidsvisie verduurzaming gemeentelijk vastgoed: visie (tot 2050) en uitvoeringsplan (2021-2025) voor verduurzaming van gemeentelijk vastgoed
- Grondstoffenvisie: visie op inzameling huishoudelijk afval in Gooi en Vechtstreek met het oog op de circulaire economie
- Mobiliteitsplan Huizen 2020
- Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)
- Gemeentelijk Rioleringsplan en Waterplan Huizen 2016-2025
- Duurzaam beheer en inrichting openbare ruimte (2017): gemeentelijk beleid voor duurzaam beheer van onder andere groen en onkruidbestrijding
- Groenstructuur op hoofdlijnen
- Bomenbeleidsplan 2024

Bijlage 3: Begrippen

10R

Voorkeursvolgorde voor het toepassen van circulaire maatregelen, van refuse & rethink (onnodig grondstoffengebruik voorkomen) tot recover (energie terugwinnen uit gebruikte grondstoffen)

Aardgasvrij

Geen aardgas meer gebruiken om te koken, warm water te maken en woningen te verwarmen

Asset-Based Community Development (ABCD)

Het bouwen van sociale relaties en het van binnenuit mobiliseren van capaciteiten van bewoners, organisaties en instellingen

Biodiversiteit

De verscheidenheid aan leven binnen soorten, tussen soorten en tussen de ecosystemen waartoe ze behoren

Circulaire economie

Een economisch systeem waarbij het streven is om grondstoffen, producten en materialen zo lang mogelijk in de keten te houden door hergebruik, reparatie, renovatie en recycling. Gangbaar zijn de 10R's voor circulariteit, die weer zijn gebundeld in een voorkeursladder met 6 strategieën voor circulariteit:

- R1. Refuse en Rethink (afwijzen en heroverwegen)
- R2. Reduce (verminderen)
- R3. Re-use (hergebruiken)
- R4. Repair, Refurbish, Remanufacture en Repurpose (repareren, opknappen, reviseren en hergebruiken)

- R5. Recycling
- R6. Recover (terugwinnen)

CO₂-neutraal

De hoeveelheid CO₂ die wordt uitgestoten wordt volledig gecompenseerd door maatregelen die evenveel CO₂ uit de atmosfeer verwijderen of voorkomen

Duurzaam Bouwloket

Energieloket dat in opdracht van de gemeente inwoners adviseert over duurzaam (ver)bouwen, energiebesparing en energie opwekken

Duurzaamheid/duurzame ontwikkeling

Ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. In deze notitie wordt duurzaamheid ook gebruikt als overkoepelende term voor de transities voor energie, circulariteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzame mobiliteit

DuurzaamHuiz

Pand aan de Kerkstraat voor het organiseren van duurzaamheidsactiviteiten en het ondersteunen van inwoners bij het verduurzamen van hun woning

Duurzame mobiliteit

Alle manieren van vervoer waarbij het verplaatsingsgedrag minder nadelige gevolgen heeft voor het milieu

Duurzame opwekking

Opwekking van energie uit hernieuwbare bronnen

Duurzame warmte/warmtetransitie

(De overgang naar) warmte uit hernieuwbare bronnen

Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek

Stichting, opgericht door de provincie en gemeenten in Gooi en Vechtstreek, met als doel de verduurzaming van bestaande particuliere woningen in de regio te versnellen

Energietransitie

De overgang van het gebruik van fossiele energie naar energie uit hernieuwbare bronnen

GAD

Grondstoffen en Afvalstoffen Dienst in de Regio Gooi en Vechtstreek

Groenblauwe structuur

Ruimtelijke structuren van groene en blauwe landschapselementen die met elkaar functioneel samenhangende netwerken vormen

Hub

Een plek waar vervoersvormen samenkomen

Huizen Duurzaam

Energiecoöperatie in Huizen

Klimaatadaptatie

Aanpassen aan klimaatverandering. De tegenhanger is klimaatmitigatie: de oorzaak van klimaatverandering aanpakken, dus de uitstoot van broeikasgassen verminderen

Klimaatneutraal

De hoeveelheid broeikasgassen (onder andere CO₂ en methaan) die wordt uitgestoten wordt volledig gecompenseerd door maatregelen die evenveel broeikasgassen uit de atmosfeer verwijderen of voorkomen. Klimaatneutraal (en hierbinnen CO₂-neutraal) betekenen niet per se 100% fossielvrij. De uitstoot van een kleine hoeveelheid fossiele brandstof wordt in deze scenario's dan gecompenseerd

MVOI (Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen)

Bij inkopen niet alleen rekening houden met de prijs, maar ook met milieu- en sociale effecten

Natuurinclusief

Versterken van natuurwaarden, ook buiten natuurgebieden

Transitie

Een proces van fundamentele verandering in de cultuur, structuur en praktijk van een samenleving

RES (Regionale Energie Strategie)

Plan en proces waarbij 30 regio's in Nederland hebben vastgelegd hoeveel grootschalige duurzame energie in 2030 op land wordt opgewekt en welke bovenregionale duurzame warmtebronnen kunnen worden ingezet voor de warmtetransitie

STOEP (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Elektrisch vervoer, Personenauto)

Voorkeursvolgorde voor duurzame mobiliteit

Warmtevisie (Transitievisie Warmte)

Visie op een aardgasvrij en klimaatneutraal Huizen, vastgesteld in 2021